

M a t e ř s k á   š k o l a

Mateřídouška

Na Hradě 90, Hradec Králové 3

Biskupské gymnázium,
církevní základní škola, mateřská škola
a základní umělecká škola
Hradec Králové

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rok se svatými

(platnost od 1. 9. 2017)

Schvaluji: Mgr. Jiří Vojáček
ředitel školy

.....

Sestavily: Mgr. Lenka Tomášová

.....

Bc. Barbora Pecháčková

.....

Historická část zdi zahrady MŠ a Městská hudební síň

Mateřská škola

Informace o mateřské škole

Název školy: Biskupské gymnázium, církevní základní škola,
mateřská škola a základní umělecká škola Hradec Králové

Adresa školy: Orlické nábřeží 1/356
500 03 Hradec Králové
IČ 71 341 072

Sídlo MŠ: Mateřská škola Mateřidouška, Na Hradě 90, 500 03 Hradec Králové

Provoz MŠ: pondělí – pátek 6.30 – 16.30 hodin

Zřizovatel školy: Biskupství královéhradecké

Ředitel školy: Mgr. Jiří Vojáček

Zástupkyně ředitele pro MŠ: Bc. Barbora Pecháčková (třída Ovečky)

Učitelky MŠ: Bc. Marie Kmoníčková (třída Broučci)
Mgr. Kateřina Valentová (třída Broučci)
Mgr. Lenka Tomášová (třída Ovečky)
Bc. Eliška Havránková – t. č. Na MD
Mgr. Kateřina Holečková (předškolní děti)

Školní asistentka: Simona Fidranská

Provozní pracovnice: Věra Píšová (Ovečky)
Simona Fidranská (Broučci)
Pavλίna Kerhartová

Školník ZŠ i MŠ: Jan Verner

Číslo telefonu MŠ: 731 598 681 (mobil)

Počet tříd: 2 heterogenní (Ovečky, Broučci)

Počet zapsaných dětí k září 2023: 49 dětí + 1 dítě s individuálním vzděláváním

Z toho počet dětí s odkladem školní docházky: 1
s odlišným mateřským jazykem: 2

Stravování: zajištěno z MŠ Čtyřlístek Švendova, dovoz p. Jan Verner a František Lopour

Obsah

1. Charakteristika křesťanské MŠ.....	5
2. Charakteristika vzdělávacího programu.....	5
2.1 Cíle ŠVP.....	5
2.2 Prostředky k dosažení cílů.....	6
2.3 Obsahy vzdělávání.....	6
2.4 Oblasti předškolního vzdělávání.....	7
2.5 Rámcové činnosti ekologické výchovy.....	7
3. Podmínky a organizace vzdělávání.....	8
3.1 Věcné vybavení.....	8
3.2 Životospráva.....	8
3.3 Psychosociální podmínky.....	10
3.4 Organizace chodu.....	11
3.5 Řízení mateřské školy.....	11
3.6 Personální a pedagogické zajištění.....	13
3.7 Spoluúčast rodičů.....	14
3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami....	14
3.9 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných.....	15
3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí od 2 do 3 let.....	15
4. Organizace vzdělávání.....	16
4.1 Vnitřní uspořádání školy.....	16
4.2 Formy a metody pedagogické práce.....	16
5. Charakteristika vzdělávacího programu.....	17
5.1 Zaměření školy.....	17
5.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu.....	18
5.3 Metody a formy vzdělávání.....	19
5.4 Zajištění průběhu vzdělávání dětí se spec. vzdělávacími potřebami.....	19
5.5 Zajištění průběhu vzdělávání dětí nadaných.....	20
5.6 Zajištění průběhu vzdělávání dětí od 2 do 3 let.....	21
6. Funkční gramotnost.....	22
7. Plánované akce školy pro děti a rodiče.....	23
8. Témata církevního roku.....	24
9. Teoretická opora k integrovaným blokům.....	24
10. Integrované bloky.....	30
11. Další aktivity mateřské školy.....	61
10. Evaluační systém.....	62

1 Charakteristika křesťanské mateřské školy

Mateřská škola je od 1. 9. 2009 součástí soukolí Biskupské gymnázium, církevní základní škola, mateřská škola a základní umělecká škola Hradec Králové. Mateřská škola sídlí v ulici Na Hradě č. 90 v budově základní školy v pravé zadní části, která slouží pro potřeby předškolního zařízení. Historický charakter místa, citlivě přebudovaný na mateřskou školu, dotváří specifickou atmosféru těchto prostor.

Mateřská škola je od 1. 1. 2011 dvoutřídní předškolní zařízení s kapacitou 2 x 24 (na výjimku až 28) dětí. Vnitřní prostor splňuje veškerá funkční i estetická kritéria předškolního zařízení. Věkově smíšené třídy tvoří děti zpravidla od tří (nyní i od dvou) do šesti (v případě odkladu školní docházky do sedmi) let věku. Jsou přijímány děti z rodin křesťanských i ostatních za předpokladu respektování profilace školy.

Koncepce mateřské školy je zaměřena na křesťanskou výchovu a vychází z potřeb dětí a zákonných zástupců. Náboženská výuka prolíná nejen katecheze, ale i celý školní rok. Děti se seznamují s liturgickým rokem slavením jeho svátků. Křesťanská výchova probíhá celým výchovně vzdělávacím procesem v průběhu celého školního roku, a to v odpovídající míře s ohledem na věk dětí a při dodržování pedagogických zásad.

Úzce spolupracujeme se základní školou, vedeme pravidelné katecheze, navštěvujeme školní kapli se školním spirituálem, účastníme se společných bohoslužeb se ZŠ, s KMC Sedmíkráska a jeho klubem dětí Klubíčko uskutečňujeme společné akce. Při práci využíváme metodickou literaturu, materiály týkající se katolické církve, časopis Informatorium 3-8.

2 Charakteristika vzdělávacího programu

Vlastní školní vzdělávací program „Rok se svatými“ vychází z koncepce křesťanské mateřské školy a je v souladu s RVP PV a v souladu s obecně platnými právními předpisy. Zajišťujeme v něm pružnost a individuální úpravy dle potřeb dětí a takové podmínky, aby mohly být naplňovány cílové i obsahové požadavky na předškolní vzdělávání i očekávané kompetence dítěte. Objevujeme tak společně hodnoty, které přetrvávají z minulosti a které mají co říci i dnešním dětem.

2.1 Cíle školního vzdělávacího programu

Směřujeme k tomu, aby naši MŠ opouštěly děti s vlastním rozumem, názorem, schopné dívat se kolem sebe, samostatně uvažovat, tvořivě přemýšlet a jednat, aktivně čelit problémům, které život přináší. Nabízíme dětem v přiměřené formě množství poznatků a prožitků, seznamujeme přiměřenou formou se životem s vírou.

- rozvíjíme schopnosti dětí, dovednosti, umění se ztišit, soustředit, zkoumat, pečovat o zdraví své i cizí, předjímat nebezpečí, zvládnout hygienu,
- probouzíme v dětech snahu být dobrý, a tak přispívat k odstranění povyšování jedněch nad druhými, odlišovat obranu a útok, učíme se společenskému chování, umět na chvíli odložit své přání, unést těžší situaci, dodržovat pravidla, dokončit činnost, učit se úctě ke všemu stvořenému a ke všem lidem, být vděčný, vnímat srdcem, zažít Boha,

- vedeme děti k samostatnosti, děti samy nachází své kladné vlastnosti a rozvíjí je, vědí, že mohou říci „ne“, když se jim něco nelíbí,
- spolupracujeme s rodiči, RMC Sedmikárska, ZŠ, ZUŠ,
- povzbuzujeme děti v dalším rozvoji poznávání a učení,
- rozvíjíme u dětí zdravé životní návyky a postoje,
- zlepšujeme tělesnou zdatnost, pohybovou a zdravotní kulturu,
- úzce spolupracujeme s rodinou, respektujeme prvořadý výchovný význam rodiny, zdůrazňujeme soulad rodinné a školní péče o dítě,
- rozvíjíme tvořivost a estetické cítění - podporujeme pohodu a psychickou zdatnost,
- respektujeme individuální potřeby dětí,
- rozvíjíme jazykové a řečové kompetence dětí za podpory proškolené logopedické asistentky v celoročních činnostech, spolupracujeme s rodiči.

2.2 Prostředky k dosažení cílů

- k dětem přistupujeme individuálně, vedeme diagnostické záznamy v oblastech, které dětem dělají obtíže, a zaznamenáváme pokroky a přednosti dětí, zařazujeme více činností na zklidňování dětí, hry na dopravu, „Co by se stalo, kdyby...“, pohádky...,
- učíme děti rozdělit se, odmítání nežádoucího chování, opakujeme neustále poděkování, prosbu a pozdrav, děti prožívají, že dospělý má dítě rád, i když mu něco nedovolí, vedeme k přejícnosti, používáme smyslově symbolickou metodu, pohádky, příběhy ze života dětí, hraček, zvířátek, společně se podílíme na vytváření pravidel,
- učíme děti vyřídít vzkaz, zvládat sebeobsluhu podle individuálních možností, být ochoten pomoci, rozlišovat, co je dobré a co škodí ostatním, umět zformulovat své přání a potřeby, vědět, že jsem přijímán takový, jaký jsem, neohrožovat svým chováním okolí, ale řešit své problémy jinak,
- vybavujeme průběžně MŠ didaktickými pomůckami a materiálem vhodným pro logopedickou prevenci,
- společné akce s rodiči, opravy a pomoc škole.

2.3 Obsahy vzdělávání

- dle RVP PV
- pravidelná katecheze (s. Mária Kozoňová)
- bohoslužby slova (školní spirituál)
- kurz plavání (jaro)
- Předškolák + pravidelná logopedická prevence (v průběhu dne dle týdenního rozpisu K. Holečková)
- Angličtina pro předškoláky (M. Kmoníčková)

2.4 Oblasti předškolního vzdělávání

1. <i>Dítě a jeho tělo (oblast biologická)- moje tělo (Jak to chodí)</i>
- fyzický rozvoj a pohybová koordinace
- jemná motorika, koordinace ruky a oka
- sebeobsluha, zdraví, bezpečí
2. <i>Dítě a jeho psychika (oblast psychologická) – cesta k sobě</i>
- jazyk a řeč
- poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace
- sebepojetí, city, vůle
3. <i>Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)- nejsem na světě sám</i>
- komunikace s dospělým, s dětmi, spolupráce při činnostech
- sociabilita
4. <i>Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní) – radujeme se s mámou a tátou</i>
- společenská pravidla a návyky
- zařazení do společenství
- kultura, umění
5. <i>Dítě a svět (oblast enviromentální)- život mě baví</i>
- poznatky, sociální informovanost
- adaptabilita ke změnám
- vztah k životnímu prostředí

2.5 Rámcové činnosti ekologické výchovy

- vytvoření koutku přírody
- výrobky z přírodního materiálu
- návštěva botanické zahrady, lesa
- interaktivní programy Institutu ekologické výchovy
- péče o květiny
- vycházky do přírody, poznávání a sběr bylin
- třídění odpadu, sběr starého papíru
- pozorování a krmení zvířátek
- návštěvy ZOO koutku ZŠ Bezručova, obřího akvária, ZOO Stěžery
- výtvarná dílna

Naše metodické působení spočívá především ve hře a prožitkovém učení, které nejlépe odpovídá stadiu vývoje dítěte předškolního věku. Křesťanským rodinám nabízíme jistotu, že jejich děti budou vychovávány v duchu doma platných hodnot.

3 Podmínky a organizace vzdělávání

3.1 Věcné vybavení

MŠ se nachází v zadní části budovy ZŠ, Na Hradě 90. Vnitřní prostor MŠ splňuje veškerá funkční i estetická kritéria předškolního zařízení. Vstup do jednotlivých tříd je oddělený, šatna třídy Oveček se nachází vpravo v přízemí budovy, šatna třídy Broučků vlevo nahore v 1. poschodí.

Třídy i herny – ložnice mají dostatečně velké prostory pro daný počet dětí včetně vhodného uspořádání nábytkem, které vyhovuje všem činnostem a aktivitám dětí.

Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení i vybavení pro odpočinek odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné.

Vybavení hračkami, pomůckami, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věkovému složení. Je průběžně obnovováno a doplňováno. Hračky a doplňky jsou umístěny tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení. Všechny vnitřní prostory splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.

Výhledy a rozvoj:

Naše požadavky jsou směřovány především k pořízení nebo modernizaci vnitřního vybavení a dobudování atriá pro předměty k náboženské výuce.

3.2 Životaspráva

Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava. Děti mají během dne dostatek tekutin (je zajištěn pitný režim) a mezi jednotlivými jídly jsou dodržovány vhodné intervaly (certifikát jídelny „Zdravá školní jídelna“). Do MŠ je strava každodenně dovážena v termoportech ze školní kuchyně MŠ Čtyřlístek.

Je zajištěn pravidelný a zároveň flexibilní rytmus a řád.

Děti jsou každodenně dostatečně dlouho venku, činnosti jsou přizpůsobovány okamžité kvalitě ovzduší.

Děti mají dostatek volného pohybu nejen při pobytu venku, ale i v interiéru mateřské školy. Zahrada MŠ plně slouží k rozmanitým činnostem dětí v průběhu dne.

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí.

Dětem s nižší potřebou spánku umožňujeme po kratší době odpočinku věnovat se klidovým činnostem.

V mateřské škole jsou provozní pracovnice, které přesně podle hygienických norem udržují prostředí tak, aby byly z tohoto hlediska podmínky pro děti co nejlepší. Pravidelně stírají pomocí účinných schválených prostředků a dezinfekcí, třikrát ročně umývají okna, jednou za tři týdny převlékají lůžkoviny dětí, týdně mění ručníky. Dbají o čistotu hrnečků i nádob pro pitný režim. Pravidelně udržují interiér i exteriér mateřské školy v čistém a útulném stavu.

Výhledy a rozvoj v oblasti životasprávy:

Pokračovat v poskytování plnohodnotné a vyvážené stravy.

Zachovávat vhodnou skladbu jídelníčku. Ve třídách mít stále k dispozici dostatek tekutin.

Způsob realizace (příjem stravy a tekutin):

- nenutíme děti do jídla,
- omezuje cukr ke slazení nápojů (zodpovídají provozní),
- podáváme esteticky upravené jídlo (zodpovídají provozní),
- dbáme na dodržování pitného režimu v průběhu celého dne tak, aby se děti mohly napít ráno i mezi podáváním jídel i při pobytu na školní zahradě, dětem tuto možnost neustále připomínáme (zodpovídají uč.),
- průběžně myjeme použité hrnečky (zodpovídají provozní),
- nepřekračujeme intervaly mezi jídlly (zodpovídají uč.),
- nenucenou formou vedeme děti alespoň k ochutnání nových, jim neznámých pokrmů (zodpovídají uč.),
- vytváříme zdravé životní návyky (viz program MZ ČR Zdraví pro všechny v 21. století) – stravovací návyky (zodpovídají učitelky),
- vytváříme dětem dostatek času na jídlo, jíme v pohodové klidné atmosféře (mluvit potichu), přizpůsobujeme se flexibilně potřebám školy - např. výlety (zodpovídají uč.),
- dodržujeme délku pobytu venku.

Způsob realizace (pobyt mimo školu):

- dodržujeme čas odchodu na vycházky a odcházíme na pobyt venku za každého počasí (vyjma prudkého deště, mrazů pod mínus 10°C a silného větru),
- v podzimních a zimních měsících zařazujeme návštěvu solné jeskyně,
- využijeme jarní kurz plavání,
- v letních měsících (teplé dny na jaře a na podzim) činnosti přenášíme ven v dopoledních i odpoledních hodinách - zodpovídají učitelky,
- dodržujeme dostatek volného pohybu na zahradě i v interiéru školy.

Způsob realizace (pohybové aktivity):

- v dopoledních hodinách využíváme spíše hřiště a zahradu,
- ve třídách umožňujeme „přirozený“ pohyb dětí, využíváme náčiní a náradí pro pohybové aktivity dětí,
- vedeme děti k tomu, aby se dodržovaly dohodnutá pravidla o bezpečném zacházení s náradím, náčiním i pravidla bezpečnosti užívání herních prvků,
- omezuje přílišné sezení u stolečku (jídlo, práce s prac. listy, společenské stolní hry), nabízíme alternativní organizaci,
- podporujeme další aktivity (hry s míči, padákem, fotbal, bobování).

3.3 Psychosociální podmínky

Děti i dospělí se cítí v prostředí MŠ spokojeně, dobře, jistě a bezpečně. Pedagogové respektují potřeby dětí a napomáhají k jejich uspokojování. Děti nejsou neúměrně zatěžovány spěchem. Všechny mají rovnocenné postavení. Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení.

Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím.

Pedagogický styl je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, která odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života.

Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora.

Výhledy a rozvoj:

Pokračovat ve vytváření podmínek, aby učitelky i provozní personál kolem sebe šířil atmosféru pohody, bezpečí a dobré nálady.

Způsob realizace:

- děti mají příležitost vidět zdvořilé jednání mezi zástupkyní ředitele, učitelkami, rodiči i provozními pracovníky,
- dodržování pravidel zdvořilého slušného chování, vést děti k vytváření funkčních pravidel chování v rámci tříd (bezpečné chování., neagresivní chování, vhodná obrana proti agresi, dohodnout se...),
- učitelky přizpůsobují adaptaci nově přichozích dětí individuálním potřebám každého dítěte,
- děti pak zažívají pocit přijetí, sounáležitosti a důležitosti pro skupinu,
- učitelka oslovuje každé dítě křestním jménem, má zjištěno, jak mu říkají doma, kterou formu má rádo (zodpovídají učitelky).

Volnost a osobní svoboda dětí bude dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidla soužití.

Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.

Způsob realizace:

- děti si na třídách společně s učitelkou na začátku školního roku vytvoří pravidla soužití (zejména v době epidemie je nutné dodržovat doporučená hygienická opatření)
- ve třídách jsou pravidla soužití viditelně vyvěšená, pro všechny děti i dospělé platí dohodnutá pravidla chování a jednání v MŠ,
- učitelky preferují dialog s dítětem o dodržování společně dohodnutých pravidel před direktivními příkazy,
- učitelka hledá spolu s dítětem řešení tak, aby pocítilo a uvědomilo si následky svého chování,
- učitelky používají prostředky pozitivní motivace - věcnou zpětnou vazbu, posilování, povzbuzování, ocenění (zodpovídají učitelky).

Nadále se všechny pracovnice MŠ programově věnují neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňují prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů, multikulturní výchova).

Učitelky zpracovávají projekty zaměřené na prevenci patologických jevů.

Dítě hledá vzájemnou dohodu a kompromis - kontakty s ostatními dětmi mají spolupracující charakter.

Učitelka si všímá projevů emocionálních poruch chování (zodpovídají učitelky).

3.4 Organizace chodu

Denní řád MŠ je dostatečně pružný a flexibilní, učitelky reagují na aktuální změny a potřeby dětí. Do volného programu je zařazovaná nabídka sportovního vyžití dětí, v řízené činnosti probíhají i zdravotně preventivní pohybové aktivity.

Učitelky se plně věnují dětem a jejich vzdělávání. Děti tak nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí. Činnosti v průběhu dne jsou vyvážené jak pro spontánní hru, které je věnován dostatek času a prostoru, tak pro řízené činnosti. Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování. Vytváříme podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti. Dbáme, aby měly děti v případě potřeby dostatek osobního soukromí. Plánování učitelek vychází z potřeb a zájmů dětí. Vytváříme jim k tomu vhodné materiální podmínky.

Výhledy a rozvoj: Využít všechny prostory MŠ ke spontánní hře organizačně tak, aby byla zajištěna bezpečnost dětí. Dovybavit třídy polytechnickými pomůckami (dětským ponkem s náradím).

3.5 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny. Je vytvořen funkční informační systém. Zástupkyně ředitele vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Vyhodnocuje práci zaměstnanců, pozitivně je motivuje a podporuje vzájemnou spolupráci. Pracovní tým zve ke spolupráci rodiče. Plánování pedagogické práce a chodu MŠ je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby. Zástupkyně ředitele vypracovává ŠVP týmově. MŠ spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány, s Rodinným mateřským centrem Sedmikráska, s vlastní základní školou, CZUŠ, se ZUŠ Habrmanova i s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

Cílem všech kontrol je upevnění pozitivního vztahu k práci a motivace ke zvyšování její kvality. Sledována je také samostatnost, iniciativa a odpovědnost.

Kontrola je zaměřena především na plnění cílů daných Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání - zda je naplňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Bude hodnocen přístup učitelek i provozních pracovníků k dětem, rozvoj osobnosti dětí a jejich zájmů. Bude zjišťováno, zda děti nejsou neúměrně zatěžovány, zda jsou uspokojovány jejich potřeby a zda veškeré aktivity obsahují prvky hry a tvořivosti. Důležitý je rozvoj citové stránky, estetického vnímání, rozumové úrovně a především řeči. Maximální pozornost bude věnována předškolním dětem, a to především v oblastech, kde děti nedosahují přiměřených výsledků, a naopak budou podporovány činnosti, kde děti projevují určité nadání.

Kontrolní činnost zástupkyně ředitele i učitelek navzájem bude prováděna formou:

- diskuze
- pozorování
- rozhovoru
- orientačních vstupů
- hospitací
- hodnotícími pohovory

- následnými kontrolami plnění doporučených úkolů
- sledováním výsledků práce učitelek
- sledováním výsledků činností dětí
- kontrolami dodržování vnitřních norem školy, pracovního a organizačního řádu
- kontrolami dokumentace

Zaměření kontrol a hospitací:

- kvalita výchovně – vzdělávací práce
- respektování věkových a individuálních zvláštností a potřeb dětí
- aktivita, iniciativa a samostatnost
- úroveň pedagogické diagnostiky, její zpětné využívání v praxi
- dodržování pořádku na pracovišti
- kvalita a vedení třídní dokumentace
- úroveň návyků, chování, znalostí a dovedností dětí
- komunikace a spolupráce s rodiči
- dodržování a maximální využití pracovní doby
- portfolio dětí, portfolio učitelek

Veškerá kontrolní a hospitační činnost bude zapsána, po každé kontrole proběhne pohospitační pohovor.

O všech dětech budou vedeny zápisy, o dětech se speciálními potřebami a s odkladem školní docházky povedeme podrobnou diagnostiku. Přílohou těchto listů budou individuální plány, vyjádření odborných lékařů.

Výstupy: hospitační zápisy, hodnotící listy, průběžné výstupy na poradách, záznam o pozorování dítěte.

- *průběžná kontrola*
  - kontrola třídní dokumentace
  - dodržování hygienických a bezpečnostních předpisů
  - kontrola závad a jejich odstraňování
  - kontrola estetiky školy
  - kontrola úklidu hraček a pomůcek
- *kontrolní pedagogická činnost*
  - zda plánování vychází z ŠVP, forma, metody
  - vytváření vhodných podmínek pro prožitkové činnosti dětí
  - vyváženost kolektivního a individuálního působení na děti
  - atmosféra ve třídě, vztah učitelky k dětem
  - promyšlenost přípravy na výchovnou práci
- *plán pedagogických rad*
  - začátek školního roku (projednání záležitostí potřebných pro zahájení nového školního roku, upřesnění plánované výchovně vzdělávací práce podle ŠVP, závěry ze školní pedagogické rady, nastavení hygienických protiepidemických pravidel)
  - podzim (diskuze o poznatcích z práce s ŠVP, diagnostika dítěte)
  - zima (výměna zkušeností, závěry z hospitační činnosti)
  - jaro (hodnocení dosažených výsledků, zápis do 1. třídy)

- konec školního roku (hodnocení výsledků, spolupráce, návrhy na zkvalitnění práce v novém školním roce)
- *plán provozních porad*
  - září, říjen (projednání vnitřního a pracovního řádu, bezpečnosti, hygienických požadavků)
  - listopad, prosinec (organizační rozvržení úkolů)
  - březen (proškolení BOZP)
  - květen

3.6 Personální a pedagogické zajištění

V mateřské škole pracuje včetně zástupkyně ředitele pět učitelek. Všechny splňují předepsanou odbornou kvalifikaci. Služby pedagogů jsou organizovány tak, aby bylo vždy a při všech činnostech zajištěno optimální překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů.

Dále čerpáme ze Šablon II prostředky na školní asistentku na poloviční úvazek (do prosince 2022).

Učitelkám je umožněno další vzdělávání, samostudium, účast na vzdělávacích akcích z nabídky NIDV, UHK a jiných organizací. Preferujeme akce k prohloubení vědomostí v profesním zaměření. K individuálnímu studiu využíváme odbornou pedagogickou literaturu – knihy, časopisy Předškolní výchova, Rodina a škola, Učitelské noviny, Katolické noviny.

- pedagogické pracovnice mají zájem o svůj další odborný růst
- služby učitelek jsou organizovány tak, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče
- učitelky pracují v souladu s metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí
- specializované služby, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, logopedy aj.)

3.7 Spoluúčast rodičů

Navazujeme s rodiči partnerský vztah, respektujeme rodinu a jejich postoje k duchovním hodnotám, našim společným cílem je zdravý fyzický a psychický vývoj dítěte. Poskytujeme rodičům pomoc a poradenství, informujeme je o dění v MŠ na webových stránkách a na nástěnkách v budově školy. Objektivně informujeme rodiče o jejich dětech, problémy řešíme taktně v soukromí, po dohodě možno sjednat schůzku.

Ve vzájemných vztazích mezi pedagogy a rodiči je vytvářena oboustranná ochota spolupracovat, důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění a vzájemný respekt. Spolupráce funguje na základě partnerství. Pedagogové vnímají konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.

Rodiče jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou spolurozhodovat při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.

Zákonní zástupci jsou průběžně informováni o dění v MŠ na nástěnce, v měsíčním přehledném kalendáři, v harmonogramu školy. O životě celé školy pak též na internetových stránkách. Naší snahou je, aby se děti v MŠ cítily radostně a spokojeně a aby propojenost mezi Rodinným mateřským centrem Sedmikráska, námi a ZŠ byla co nejtěsnější a děti tak mohly plynule přecházet z jednoho stupně vzdělávání na další.

3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami potřebuje k naplnění svých vzdělávacích možností, dosažení rovnoprávnosti s ostatními dětmi poskytnutí podpůrných opatření.

V MŠ vytváříme podmínky podle konkrétního posouzení dítěte se speciálními potřebami a jeho zařazení do stupně podpůrného opatření. V oblasti věcné jde zejména o zakoupení speciálních pomůcek pro rozvoj jemné motoriky, cvičebních pomůcek, v případě potřeby i uzpůsobení nábytku, dále didaktických pomůcek a her rozvíjejících potřebné oblasti dítěte. Přizpůsobujeme dle konkrétního dítěte a jeho potřeb nabídku vhodných hraček. V oblasti personální využíváme asistenta pedagoga, v příp. potřeby i další učitelky či výpomoc nepedagogického pracovníka - školního asistenta. Pokud se v průběhu vzdělávání objeví další skutečnosti týkající se potřeb dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, máme dostatečný finanční i reálný prostor hledat nová řešení té dané situace.

Podpůrná opatření prvního stupně

Ředitel školy rozhodne o poskytování podpůrných opatření prvního stupně bez doporučení školského poradenského zařízení i bez informovaného souhlasu zákonného zástupce. Tím není dotčeno právo zákonného zástupce na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte (§ 21 školského zákona).

Učitelka mateřské školy (pokud situaci vyhodnotí, že je potřebná) zpracuje plán pedagogické podpory, ve kterém bude upravena organizace a hodnocení vzdělávání dítěte včetně úpravy metod a forem práce a projedná jej s ředitelem školy.

Pokud by nepostačovala podpůrná opatření prvního stupně (po vyhodnocení plánu pedagogické podpory) doporučí ředitel školy využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Podmínkou pro uplatnění podpůrného opatření 2. až 5. stupně je doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zákonného zástupce dítěte. K poskytnutí poradenské pomoci školského poradenského zařízení dojde na základě vlastního uvážení zákonného zástupce, doporučení zástupkyně ředitele mateřské školy nebo OSPOD.

Zástupkyně ředitele školy určí učitele odpovědného za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami

Ředitel školy zahájí poskytování podpůrných opatření 2. až 5. stupně bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a získání informovaného souhlasu zákonného zástupce.

Ředitel školy průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření, nejméně však jedenkrát ročně, v případě souvisejících okolností častěji. Ukončení poskytování podpůrného opatření 2. až 5. stupně je-li z doporučení školského poradenského zařízení zřejmé, že podpůrná opatření 2. až 5. stupně již nejsou potřeba. V takovém případě se nevyžaduje informovaný souhlas zákonného zástupce, s ním se pouze projedná.

3.9 Vzdělávání dětí nadaných

Mateřská škola vytváří ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných.

Mateřská škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

3.10 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Vzdělávání dětí mladších tří let má svá specifika. Takto malé děti potřebují ke svému všestrannému vývoji co nejvíce smyslových vjemů. To jim je v naší mateřské škole umožňováno vhodně zvolenými činnostmi, hrami a hračkami. Naším záměrem je také průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti, ale i rozšíření knihovny o publikace a materiály věnující se tomuto tématu. Je naším cílem dosáhnout pozvolné a šetrné adaptace se zaměřením na socializaci a prohlubování základů sebeobslužných činností. Je třeba individualizovaný přístup k dítěti, které mimo rodinu vnímá učitelku jako osobu zastupující rodiče. Proto u takto malých dětí volíme laskavý přístup s vyšší mírou blízkého kontaktu, časté opakování a chválení. Potřebná je samozřejmě také úzká spolupráce s rodinou. Plánování a realizace konkrétních vzdělávacích činností musí být přizpůsobeno možnostem a schopnostem dětí. Podle toho učitelka volí metody a formy práce. Děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály. Zpravidla se děti mladší tří let nedokážou delší dobu soustředit, pozornost udrží jen velmi krátkou dobu. Tomu je třeba přizpůsobit činnosti, průběžně je střídat, sladit spontánní s řízenými. Největší prostor musí být ponechán volné hře a pohybovým aktivitám.

4 Organizace vzdělávání

4.1 Vnitřní uspořádání školy

Mateřská škola je dvoutřídní a nachází se uvnitř komplexu základní školy v samostatné budově. Vzhledem ke skutečnosti, že mateřská škola rozšiřovala svoji kapacitu postupně, není zde centrální vstup pro obě třídy. Třída Oveček se nachází v pravé části budovy a vchází se do šatny středem spojovací chodby doprava přes zahradu MŠ. Do třídy i šatny Broučků se prochází celou spojovací chodbou, dále vlevo po schodech nahoru a nahoře vlevo. Spojovací dveře ve třídě Oveček na chodbu umožňují v době ranního scházení a ke konci otevírací doby využít spojení dětí z obou tříd.

Každá třída je naplněna do počtu 24 dětí, jde o heterogenní skupiny, což umožňuje např. pobyt sourozenců v jedné třídě. Vycházíme vstříc i požadavkům rodičů k zařazení dítěte do konkrétní třídy (např. z důvodů kamarádkých vazeb dětí). Rozdělování dětí na starší a mladší je využíváno při hrách, didakticky zacílených činnostech a na vycházkách.

4.2 Formy a metody pedagogické práce

Vzdělávání je důsledně zaměřeno na individuální potřeby a možnosti dětí. Využíváme odpovídající formy a metody práce. Zejména prožitkové a kooperativní učení hrou, kdy jsou činnosti dětí založeny na přímých zážitcích. Podporujeme dětskou zvědavost. Většina aktivit probíhá formou dětské hry. Uplatňujeme situační učení, založené na situacích, které dětem srozumitelně poskytuje ukázky životních souvislostí. Preferujeme spontánní sociální učení založené na principu nápodoby. Děti se učí činnostmi, které vykonávají spontánně, se kterými můžou experimentovat a které vycházejí z jeho individuálních potřeb.

Uplatňujeme aktivity spontánní a řízené, vzájemně provázané a vyvážené. Vhodnou formou je didakticky zacílená činnost, která je učitelkou přímo nebo nepřímo motivovaná. Tyto činnosti probíhají v menší skupině či individuálně. Vedeme děti na jejich cestě za poznáním a probouzíme jejich zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a poznávat. Uplatňujeme integrovaný přístup. Vzdělávání dětí probíhá dle nastíněných tematických celků.

Dvouleté děti vedeme především k hygienickým návykům, ke zdokonalování sluchového vnímání a řeči, rozvíjení pozornosti a paměti, k výchově k sociálním dovednostem, k rozvoji pohybových dovedností.

K plánování činností je zpracován Školní vzdělávací program podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Je rozdělen na integrované bloky. Učitelky mohou některé dílčí bloky vynechat, nahradit jiným dílčím blokem, časově a obsahově jej uzpůsobit podle věku a schopností dětí.

Učitelky přizpůsobují nabízený vzdělávací obsah, aktivity i činnosti tak, aby co nejlépe přispívaly k vytváření základů klíčových kompetencí.

Učitelky se nezaměřují jen na rozvoj a učení dítěte, ale především na vytváření jeho postojů a hodnot. Snaží se, aby veškeré aktivity obsahovaly prvky hry a tvořivosti. Děti jsou stimulovány k zájmu poznávat a získávat nové zkušenosti a dovednosti. Nesoustřeďují se jen na získávání jednotlivých schopností a poznatků, ale také na jejich praktické využívání.

Hodnocení vzdělávání probíhá po realizaci dílčího bloku.

Učitelky vzdělávající děti ve věku od dvou do tří let zařazují témata, která jsou dětem blízká (např. pojící se s přírodou, předměty, se kterými děti přicházejí do styku, svátky), vždy v základní, jednoduché formě, ve větší míře se zaměřují na motivaci dětí. Očekávané výstupy, činnosti i organizaci vzdělávání volí dle specifik této věkové skupiny. Učitelky vzdělávající ostatní věkové skupiny dětí též vybírají dílčí bloky podle věku a individuálních schopností dětí. Tematické bloky nemají přesné časové vymezení (délku trvání), určují si je na základě podmínek samy učitelky. V průběhu docházky do naší mateřské školy by mělo mít každé dítě možnost se alespoň jednou se všemi uvedenými tematickými bloky seznámit.

Vzhledem k tomu, že máme vyčleněnou jednu paní učitelku pro práci s Předškoláky a na logopedickou prevenci, je možné diferencovat věk dětí při různých činnostech.

Při náboženství, některých vzdělávacích činnostech (které to vyžadují) a při pobytu venku je zajištěno souběžné působení dvou učitelek na třídě. Na vycházky si učitelky dělí na skupinky dětí v jednotlivých třídách. Toto opatření je důležité zejména z důvodu bezpečnosti dětí procházením frekventované části středu města.

V obou třídách praktikujeme náboženskou výchovu i v jednotlivých momentech během celého dne (modlitba před jídlem, prosby, děkování, přímluvy, povídání o životě svatých, pracovní listy). Děti mají možnost volby, do ničeho je nenutíme a všichni zákonní zástupci

bez rozdílu vyznání či nevěřící nám svěřují své děti s vědomím a respektováním církevnosti naší MŠ.

Při nástupu dítěte do MŠ je uplatňován individuální způsob adaptace. Děti mají dostatek času a prostoru pro spontánní herní aktivity, které jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě, pracovaly svým tempem a je dostatečně dbáno na jejich osobní soukromí.

Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy jsou vyvěšována na nástěnkách a webových stránkách školy. Za stanovení kritérií a jejich zveřejnění zodpovídá ředitel školy.

Výhled a rozvoj: Vedení portfolia dětí v průběhu celé doby pobytu v MŠ, sjednocení vizuální podoby webových stránek s ostatními součástmi souškolí.

5 Charakteristika vzdělávacího programu

5.1 Zaměření školy

Mateřská škola je součástí církevního souškolí v Hradci Králové, které tak nabízí možnost vzdělávat se od útlého věku až po maturitu v duchu křesťanských hodnot. Naše mateřská škola je předstupněm primárního církevního vzdělávání na ZŠ.

5.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

Vytvářet i nadále předpoklady pro dobré jméno církevní mateřské školy, která je obrazem kvalitní práce a přátelského klimatu s přidanou hodnotou duchovního rozměru pro všechny bez rozdílu vyznání.

Vytvářet mateřskou školu, kde bude zajištěno vlídné, vstřícné, laskavé a přátelské prostředí bez stresů, napětí a nejistoty ve vztahu k dětem i rodičům.

Vytvořit mateřskou školu, kterou budou opouštět:

- děti radostné, osobité, zvědavé, relativně samostatné, citově bohaté se zájmem o získávání vědomostí, dovedností a schopností,
- děti, které budou mít zvládnuty, podle svých individuálních možností a schopností, elementární klíčové kompetence ze všech oblastí života, a dále je rozvíjet (celoživotní vzdělávání),
- děti, které mají kladný vztah a pocit sounáležitosti s živou i neživou přírodou, lidmi, společností a s celou naší planetou,
- děti, které budou mít elementární poznatky o zdraví a péči o něj.

Vytvořit mateřskou školu, kde budou mít vhodné podmínky děti se speciálními vzdělávacími potřebami, například: řečová cvičení, grafomotorická cvičení (jemná motorika), psychomotorická cvičení, individuální přístup.

Vytvořit mateřskou školu, kde budou mít vhodné podmínky nadané děti v rozšířených aktivitách a kterým se věnujeme a tak maximálně rozvíjíme intelektové schopnosti, logické myšlení a plánování:

Výtvarné a pracovní činnosti - podpora tvořivosti

Hudební činnosti - rozvoj rytmických a pěveckých dovedností

Dramatické činnosti - těšit se z toho, co již umím, podpora sebejistoty a zdravého sebevědomí

Jazykové činnosti – rozšiřování slovní zásoby dětí,

Pohybové činnosti- podpora pohybových aktivit, zdravého životního stylu.

Vytvářet i nadále předpoklady pro dobré jméno církevní mateřské školy, která je obrazem kvalitní práce a přátelského klimatu s přidanou hodnotou duchovního rozměru pro všechny bez rozdílu vyznání.

Budovat mateřskou školu, která bude nabízet příjemné prostředí jak pro děti, rodiče, tak i pro zaměstnance, bude vybavena dostatečným množstvím pomůcek a hraček, odpovídajících současným trendům předškolního vzdělávání.

Budovat mateřskou školu, kde pedagogičtí pracovníci jsou schopni týmové i samostatné práce, kteří se průběžně vzdělávají a aktivně se podílejí na realizaci projektů a přicházejí s návrhy na řešení problémů, kde provozní pracovníci spolu s učiteli tvoří jeden pracovní tým, kde jsou všechny profese stejně důležité a všem pracovníkům jde o to, aby škola pracovala v zájmu dětí.

5.3 Formy a metody pedagogické práce

Vzdělávání je důsledně zaměřeno na individuální potřeby a možnosti dětí. Využíváme odpovídající formy a metody práce. Zejména prožitkové a kooperativní učení hrou, kdy jsou činnosti dětí založeny na přímých zážitcích. Podporujeme dětskou zvědavost. Většina aktivit probíhá formou dětské hry. Uplatňujeme situační učení, založené na situacích, které dětem srozumitelně poskytuje ukázky životních souvislostí. Preferujeme spontánní sociální učení založené na principu nápodoby. Děti se učí činnostmi, které vykonávají spontánně, se kterými můžou experimentovat a které vycházejí z jeho individuálních potřeb.

Uplatňujeme aktivity spontánní a řízené, vzájemně provázané a vyvážené. Vhodnou formou je didakticky zacílená činnost, která je pedagogem přímo nebo nepřímo motivovaná. Tyto činnosti probíhají v menší skupině či individuálně. Vedeme děti na jejich cestě za poznáním a probouzíme jejich zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a poznávat. Uplatňujeme integrovaný přístup. Vzdělávání dětí probíhá dle nastíněných tematických celků.

Dvouleté děti vedeme především k hygienickým návykům, ke zdokonalování sluchového vnímání a řeči, rozvíjení pozornosti a paměti, k výchově k sociálním dovednostem, rozvoj pohybových dovedností.

5.4 Zajištění průběhu vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů je – stejně jako ve vzdělávání dětí, které speciální vzdělávací potřeby nemají – vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

Při plánování a realizaci vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se děti ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto dětí je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Při vzdělávání dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami učitelka zahrnuje do svých vzdělávacích strategií podpůrná opatření. Podpůrná opatření prvního stupně stanovuje mateřská škola. Od druhého stupně podpory jsou podpůrná opatření stanovována ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením jsou stanovena vyhláškou č. 27/2016 Sb. (ve znění poslední úpravy vyhláškou č. 248/2019 Sb. s účinností ke dni 1. 1. 2020).

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení předškolního vzdělávání všech dětí vymezuje RVP PV, který je východiskem pro tvorbu našeho ŠVP. Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí v naší mateřské škole. PLPP (Plán pedagogické podpory) zpracovává mateřská škola samostatně, IVP (Individuální vzdělávací plán) na základě doporučení ŠPZ.

PLPP vytváří třídní učitelka společně s druhou učitelkou na třídě, případně s asistentkou pedagoga. Ostatní učitelky i asistentka pedagoga jsou s plánem seznámeny, stejně tak školní etoped a zákonní zástupci dítěte. K obsahu PLPP přihlížejí všechny učitelky při plánování činností a pravidelně vyhodnocují pokroky dítěte.

IVP zpracovává třídní učitelka vždy nejpozději do konce září nového školního roku. S obsahem jsou seznámeny všechny učitelky, příp. asistentka pedagoga, které s dítětem pracují a zákonní zástupci dítěte. IVP se vyhodnocuje během školního roku na pedagogických radách.

Důležitou podmínkou úspěšnosti předškolního vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je nejen volba vhodných vzdělávacích metod a prostředků, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními, ale i uplatňování vysoce profesionálních postojů učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí. Rozvoj osobnosti dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními závisí na citlivosti a přiměřenosti působení okolí mnohem více, než je tomu u dítěte, které není ve svých možnostech primárně omezeno. Proto je nutné vytvořit podmínky pro jejich pozitivní přijetí. K tomu je nutné, mimo jiné, navázat úzkou spoluprací s rodiči všech dětí, citlivě s nimi komunikovat a předávat potřebné informace.

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí. Podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb. (v platném znění), o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Učitel zajišťuje tyto podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí a měl by být vzdělán v oblasti speciální pedagogiky.

Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je potřebné zabezpečit:

- uplatňování principu diferenciacie a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání;
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí;
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství;
- snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy;
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření.

V naší mateřské škole pracuje asistentka pedagoga na základě doporučení ŠPZ. Ta se domlouvá a plánuje činnosti s učitelkou tak, aby docházelo k pokrokům dítěte a byla zajištěna jeho bezpečnost.

5.5 Zajištění průběhu vzdělávání dětí nadaných

Mateřská škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných.

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, musí být dále podporováno.

Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

IVP zpracovává učitelka, která má na starosti předškolní děti (Mgr. Kateřina Holečková) společně s třídní učitelkou vždy nejpozději do konce září školního roku. S obsahem jsou seznámeny všechny učitelky, příp. asistentka pedagoga, které s dítětem pracují a zákonní zástupci dítěte. IVP se vyhodnocuje během školního roku na pedagogických radách.

5.6 Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní vzdělávání lze organizovat pro děti od dvou let věku. Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v RVP PV, jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let. Má však svá specifika.

Dvouleté dítě projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Poznává všemi smysly. Vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se, bývá silně egocentrické. Neorientuje se v prostoru a čase, žije přítomností a situacemi, které ji naplňují. V pohybových aktivitách je méně obratné. Proti starším dětem má výrazně méně zkušeností. Rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje dětí tohoto věku jsou velmi výrazné.

Pro dvouleté dítě je zařazení do mateřské školy nejčastěji první sociální zkušeností mimo širší rodinu. Obvykle se projevuje silnější potřebou vazby na dospělé osobu. Poznává nové vzorce chování dospělých i vrstevníků, vymezuje si vlastní prostor, přijímá vymezené hranice a nové role. Učitel zastává velmi významnou pozici, stává se zástupcem rodiče, jistotou a oporou dítěte v běžném dění i v budování vztahů s vrstevníky.

Dvouleté děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, vlastním prožitkem a především hrou. Často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály, zpravidla udrží pozornost jen velmi krátkou dobu. Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity.

Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat. Pokud se v mateřské škole vzdělávají děti mladší tří let, je nutné zajistit ještě další podmínky, které reagují na vývojová specifika, individuální potřeby, zájmy a možnosti těchto dětí. Dítě ve věku od dvou do tří let má některé potřeby jiné nebo intenzivnější než děti starší. Potřebuje stálý pravidelný denní režim, dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, přiměřeně podnětné prostředí a činnosti, více individuální péče, srozumitelná pravidla. :

Naše mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných i pro dvouleté děti.

Ve třídách jsou pro zajištění bezpečnosti zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek. Prostředí je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku.

Mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte (přebalovací pult). Šatna je vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.

Zajišťujeme vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek).

Vytváříme podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami.

Dítěti umožňujeme používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.

Vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí.

Učitelka věnující se dvouletým dětem uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá.

6 Funkční gramotnost

Funkční gramotnost je zařazena do oblastí vzdělávacího obsahu a klíčových kompetencí pro děti všech věkových kategorií. Pravidelně ji zařazujeme do vzdělávací práce formou skupinových i individuálních činností.

6.1 Předčtenářská gramotnost

Cílem je objevovat, procvičovat a upevňovat dovednosti související s přípravou na čtení a psaní. Zaměřujeme se na rozvoj předčtenářských dovedností dětí všech věkových kategorií. Do vzdělávací práce zařazujeme jazykové, literární a grafomotorické činnosti.

Děti vedeme k tomu, aby uměly pojmenovat věci kolem sebe, dovedly verbálně komunikovat, rozuměly slovům a výrazům, aktivně si rozšiřovaly svůj slovník, mluvily gramaticky správně, uměly formulovat své pocity a dbáme o jasnou a zřetelnou výslovnost.

6.2 Předmatematická gramotnost

Cílem je podněcovat matematické představy dětí. Do vzdělávací práce zařazujeme činnosti související s matematickými představami, orientací v prostoru a řešením problémových situací.

Děti vedeme k tomu, aby uměly rozlišovat znaky a detaily, kreslily geometrické tvary, chápaly časové vztahy a uměly se orientovat v prostoru, na ploše, chápaly základní matematické pojmy, měly vytvořenou představu o číslech a číselných řadách, uměly třídít, porovnávat a řadit předměty.

6.3 Přírodovědná gramotnost

Cílem je podporovat rozvoj přírodovědné gramotnosti. Do vzdělávací práce zařazujeme činnosti související s ochranou životního prostředí, enviromentální problematikou, zdravím člověka a řešením problémových situací.

Děti vedeme k tomu, aby uměly přijmout změnu a vyrovnat se s ní, měly základní poznatky o světě lidí, přírody, kultury i techniky, měly základní povědomí o nutnosti ochrany přírody a znaly možnosti, jak přírodu chránit, uvědomovaly si situace ohrožení svého zdraví.

6.4 Sociální gramotnost

Cílem je podpora rozvoje sociálních a společenských návyků, postojů a gramotnosti. Do vzdělávací práce zařazujeme činnosti podporující sebeuvědomování, sebeovládání, kooperaci ve skupině, spolupráci na společném úkolu, respektování pravidel a navazování sociálních kontaktů.

Děti vedeme k tomu, aby dokázaly respektovat předem domluvená pravidla, ovládnout se, regulovat své chování, aby uměly vyjádřit svůj názor, dokázaly spolupracovat a být partnerem při hře, uplatňovat společenská pravidla ve styku s dospělými i dětmi, uměly při hře vyjednávat, spolupracovat, dohodnout se, prosadit si svůj názor i ustoupit, zařadit se do skupiny vrstevníků.

6.5 Informační gramotnost

Cílem je seznámit děti se základními informačními technikami a možnostmi jejich využití. Do vzdělávací práce zařazujeme činnosti podporující práci s encyklopediemi, časopisy, počítači (možnost využití počítačové učebny v budově ZŠ).

Děti vedeme k tomu, aby věděly, kde lze informace vyhledat (knihy, počítač, internet, televize, rozhlas) a jakou formou je lze předávat.

6.6 Seznamování s cizím jazykem

U dětí se zaměřujeme na správnou výslovnost jednotlivých hlásek mateřského jazyka, plynulost řečového projevu a gramatickou správnost. Děti jsou vedeny k vědomí, že se lidé dorozumívají jinými jazyky, kterým se můžeme učit. K seznamování dětí s cizím jazykem přistupujeme formou her, četby a dialogů v anglickém jazyce v průběhu dne v MŠ.

7 Plánované akce školy pro děti

- divadelní představení v MŠ, ve Draku
- exkurze
- škol(k)a v přírodě pro předškoláky
- výlet s poutí
- pravidelné bohoslužby slova a školní mše
- svatomartinské tvoření
- vánoční besídka
- besídka ke Svátku maminek
- plavecký kurz

8 Témata církevního roku

Každý školní rok zahajujeme a ukončujeme mší svatou společně se ZŠ, stejně tak i před Vánoce a Velikonoce prožijeme společnou bohoslužbu a ve škole se zúčastníme poutní slavnosti v naší školní kapli Zvěstování Páně. Bohoslužba slova pro děti bývá 1x měsíčně v kapličce školy, katecheze 1x za 14 dní.

Doba adventní
Doba vánoční
Zjevení Páně
Liturgické mezidobí
Popeleční středa
Doba postní
Květná neděle
Zelený čtvrtek
Velký pátek
Velikonoční vigilie
Zmrtvýchvstání Páně
Doba velikonoční
Nanebevstoupení Páně
Seslání Ducha Svatého
Liturgické mezidobí
Nanebevzetí Panny Marie
Liturgické mezidobí
Všech Svatých
Ježíše Krista Krále

9 Teoretická opora k integrovaným blokům (lidové tradice a zvyky, pranostiky a liturgická témata)

Lidové tradice a zvyky v průběhu školního roku

Úvod

V pramenech minulosti našeho českého národa se setkáváme s pojmem lidové náboženství, které udržuje ve svém povědomí velmi staré, někdy až předkřesťanské a pohanské představy lidí, jindy jde o přetvoření faktů křesťanského náboženství do vlastní podoby. Formy lidové obřadnosti bývaly úzce spjaty s vírou, různými mýty a přírodou. Člověk dříve neměl takové technické prostředky, kterými by dokázal čelit různým pohromám, katastrofám. Nedokázal si vysvětlit podstatu různých událostí, ale vnímal určité zákonitosti a žil v souladu a úzkém sepejetí s přírodou. Odpovědi na své otázky hledal v náboženství, ale i ve světě fantazie. Vytvářel si je na základě společenské zkušenosti a pozorování přírodních jevů. Křesťanství vneslo v určité době do života lidí nové praktiky, kultury, svátky a zároveň využívalo původní zažitou tradici. Ta se v průběhu času díky postupujícímu technickému pokroku zvolna vytrácela a zůstávala jen v menších společenských vrstvách, zejména v těch chudších a zaostalejších. Zůstaly v ní prvky jak náboženské, tak i pohanské – různé pověry. V této podobě se nám lidová tradice zachovala a dnes prožívá určitou obrodu, návrat ke kořenům minulosti našeho lidu.

Podzim

Začátek podzimu býval chudý na lidové tradice. Sbírala se úroda z polí i zahrad. Obilí hospodáři ukládali ve snopech do stodol, brambory do sklepa. Sklízela se řepa, kukuřice, hrozny vína, ovoce. Sklizeň obilí provázely obřady zvané dožínky, na chmelnicích to byla dočesná, ve vinařském kraji vinobraní. Oslavovala se práce i bohatá úroda. Nejdůležitějším úkolem tohoto období bylo zajistit dostatek potravy na nadcházející zimu. Věřící si vyprošovali u svých patronů dobrou úrodu, ale už i pohané si přinášáním obětí nakláněli své bohy.

Dožínky (obžínky, dožatá – od slova žnout) jsou oslavou úrody a sklizně. V každém kraji se slavily trochu jinak. Začínaly tím, že se sklídl poslední snop obilí nazývaný např. baba, nevěsta, konopička, děd – a ten se slavnostně vezl do stodoly. Důležitým symbolem byl dožínkový věnec uvitý z klasů obilí a různě přizdobený. Lidé věřili v jeho moc uzdravovat a přinášet dobrou úrodu i při další sklizni. Následovala zábava s tancem a pohoštěním.

Poutě a posvícení (na Moravě hody, na Valašsku krmáš) se drží v neděli po svátku patrona, jemuž je zasvěcen místní kostel (např. svatováclavské, martinské, anenské). Připomínalo se tím výročí jeho vysvěcení. Posvícení dříve trvalo několik dnů, hospodyňky pekly posvícenské koláče, lidé jedli, pili a hodovali.

Dušičky. Podle Keltů začínal 1. listopadu nový rok a v tento jediný den se duše zemřelých mohly vrátit mezi živé. Zapálené ohně jim měly ukázat cestu. V 8. století byl tento

pohanský zvyk potlačen svátkem Všech svatých. Vzpomíná se na světce, ale především na blízké zemřelé. V tuto dobu se navštěvují hřbitovy a zapalují se svíčky na jejich památku.

Draní peří a spřádání lnu patřilo zejména k ženským činnostem. Skupinky žen se scházely u některé z nich ve světnici a draly nejčastěji husí peří nebo spřádaly vytřený len. Byla to pro ně mimo jiné i společenská událost, vyprávěly si různé historky, zpívaly, povídaly.

Začátek zimního období

V minulosti se období počátku zimy prožívalo zejména na vesnici odlišně než podle křesťanského adventu. Lidé se převlékali za různé občůzkové postavy (např. brůny, matičky, klibly, Perchty, Ambrožové, Barborky). Obliba v přestrojování pocházela již od středověku a prapůvod lze vystopovat v pohanských kultovních obřadech.

Na **svatého Ondřeje** (30. 11.) se věštivalo vše okolo svatby a ženicha. Svatý Ondřej měl napomoci při zařikávání proti všem zlým duchům.

Svatá Barbora (4. 12.) patřila k občůzkovým postavám a měla za úkol trestat i obdarovávat. Známostou pověrou připadající na tento den je trhání třešňových větviček. Svobodná dívka se tak na Štědrý den dozvěděla, zda se do roka vdá. Dnes se rozkvetlá „Barborka“ používá zejména jako vánoční dekorace.

Původně měla oslava svátku **Svatého Mikuláše** (6. 12.) podobu průvodu různých masek. Později zůstaly jen postavy Mikuláše, Anděla a Čerta. Tato skupinka chodila od domu k domu a nadělovala pamlsky poslušným a naháněla trochu strachu zlobivým dětem.

Na svátek **svaté Lucie** (13. 12.) konaly občůzky ženy přestrojené do bílých plachet se strašidelnou maskou klapajícího zobáku nebo s pomoučeným obličejem. Chodily kontrolovat hospodyně, jak daleko jsou s přípravami na vánoční dobu. Tento den se nesmělo drát peří asi příst len. Od tohoto svátku se dvanáct dní sledovalo počasí a podle toho se předpovídalo, jaké bude počasí v následujících dvanácti měsících.

Vánoce mají své počátky v pohanské době, kdy se zimní slunovrat stal přirozeným začátkem nového roku. Mnoho pověr a zvyků přetrvalo dodnes, některé přejalo křesťanství (např. uctívání věčného světla vychází z pohanského kultu ohně). Lidé věřili v navrácení slunce, probouzeli v sobě naději. A právě na tuto dobu připadá křesťanské narození Ježíše, symbol nového a lepšího života. Každý rok se připravujeme na svátky, ke kterým dnes neodmyslitelně patří vánoční stromeček, koledy, štědrovečerní kapr, cukroví a dárky. Dříve si lidé vyráběli a zdobili jesličky, které postupně doplňovali dalšími postavičkami. Zvyk zdobení stromečku k nám přišel až ke konci 19. století. Původně se věšel za špičku nebo i za kmen nad stůl a lidé ho zdobili např. perníčky, červenými jablky, ořechy. Kdo se na Štědrý den postil, viděl prý večer na stěně zlaté prasátko. Okolo štědrovečerní večeře panovaly různé pověry o počtu lidí u stolu, složení jídla, kladení rybích šupin pod talíř. Ten den se například věštivala budoucnost z rozkrojeného jablka. Vánočních zvyků a pověr týkajících se předpovídání lidského osudu bylo mnoho. Společným rysem lidových obyčejů bylo také magicky zajistit šťastný život rodiny, budoucí úrodu a hojnost dobytka.

Na **svatého Štěpána** (26. 12.) nechávali hospodáři světit jarní osivo a tento den bývaly občůzky koledníků. S tímto svátkem byly spojeny pověry a obyčeje vztahující se k zemědělství. Začátek nového kalendářního roku

Koledování a obchůzky se konaly i **první den nového kalendářního roku**. Děti chodily koledovat s nazdobeným proutkem trnky či vrbovým prutem. Hospodář ho pak zjara zasadil na pole, kde pěstoval len, jako ochranu proti zlým silám. Dříve bývalo také zvykem přát šťastný začátek „nového léta“ členům rodiny, přátelům a blízkým.

Původ svátku **Tří králů** spočívá v lidové tradici. Tříkrálové koledování bývalo chlapeckou záležitostí. Ti převlečení za tři krále zpívali u každého domu známou koledu My tři králové a posvěcenou křídou napsali na dveře K + M + B a letopočet. Smyslem obchůzky bylo předat požehnání všem domům a jejich lidem. Po tomto dnu také začíná masopust – období zábavy, radovánek, tanců a plesů.

Lidový název **Hromnice** (2. 2.) byl odvozen ze slova hrom. Bouřky se lidé odpradáвна velmi báli, měli strach o úrodu, o vlastní dům i o svůj život. Jako prosbu o ochranu před zlem hromu při bouři zapalovali v tento den svěcené svíce, zvané hromnice nebo také hromničky. Roční období zima je právě v tento den ve své polovině.

Masopust překlenuje zimu s dobou, kdy se příroda začíná znovu probouzet. Masopustní období končí v úterý před popeleční středou. Jelikož jsou Velikonoce svátkem pohyblivým, délka masopustu je proměnlivá a může trvat 29 až 63 dny. K tomuto období patřily zabíjačky, dostatek jídla, lidové veselice. V závěru masopustu chodily průvody maškar, nejrozšířenější maskou býval medvěd. Pochovávala se basa, smažily se tradiční koblihy. Veselý konec masopustu vystřídal v úterý o půlnoci postní čas.

Postní doba začíná Popeleční středou (lidově řečeno škaredou, nazvanou podle toho, že každému prý bývalo po dlouhých oslavách škaredě) a trvá čtyřicet dní. Hojnost masopustní doby je vystřídána střídmostí blížícího se jara. První a druhá postní neděle se také nazývají Černá podle barvy oděvu, který se v době půstu oblékal a Pražná podle naklíčeného a opraženého hrachu nebo zrn obilí. Třetí postní neděle má název Kýchavá a souvisí s pověrou o délce života podle počtu kýchnutí. Její původ pochází již z dob morových epidemií. Čtvrtá neděle Družebná vybízela k návštěvám, pekly se koláče pro přátele, ale také družbové chodili domlouvát svatby. Nejznámější je pátá postní neděle nazývaná Smrtná. Vynášela se Smrtka (Mořena, Morena), figurína ze slámy představující vše zlé, co zima přinesla. Upalovala se nebo topila v řece. S ní symbolicky odplouvala pomyslná zima, tma, nemoci, úzkost i strach. Poslední neděle postní Květná je dnem svěcení ratolestí. Všem takovým proutkům byla přisuzována magická moc ochraňovat. Konala se obchůzka s lýtečkem, což byl napučený ozdobený stromek s papírovou Smrtholkou. Hospodyně dávaly proutky jívny do chléva, aby byl dobytek ochráněn před nemocí a čarodějnicemi.

Jaro a začátek léta

Velikonoce mají děti spojené zejména s barvením vajíček a s pomlázkou. Pondělí po Velikonoční neděli je tradičním dnem „pomlázování“ děvčat spletenými vrbovými proutky (kocary, tatary, binovačkami), velikonočních koled a obdarováním malovanými vajíčky zvanými kraslice. K tradičním pokrmům patří velikonoční mazanec a beránek.

Na svátek **Svatého Jiří** se již vyháněl dobytek poprvé na pastvu. Lidé odedávna věřili, že se tento den otevírá země a z úkrytů vylézají hadi a štíři.

Filipojakubská noc a pálení čarodějnic (z 30. 4. na 1. 5.) – důležitou roli i této tradici měla víra v sílu a ochrannou moc ohně. Čarodějnice představovala symbol všeho špatného a pálení těchto vyrobených figurín znamenalo očistu lidí, zvířat, přírody.

Máje (1. 5.) se stavěly hned po noci plné různých ohňů. Májka byl většinou oloupaný kmen vysokého jehličnatého stromů s malým zeleným vrškem, pod ním byl pověšený opentlený věnec. Symbol mládí a lásky stával na návsi poměrně dlouho, někde do svatodušních svátků nebo i déle. Májky mládenci v noci hlídali, aby je někdo z vedlejší vesnice neodnesl nebo nepodřízl.

Letnice (sedm týdnů po Velikonocích) bývaly v lidovém pojetí spojeny s mládím, očistou studánek, na Moravě s jízdami králů. Na svatodušní pondělí se tancovalo na návsi pod vztyčenou májí, kterou pak mládenci pokáceli.

Svatojánská noc (z 23. 6. na 24. 6.) mívala magickou moc, zejména v lidovém léčitelství. Byliny trhané tuto noc měly prý nejsilnější léčivé účinky. Chlapci s děvčaty chystali ohně, u kterých večer tančili a zpívali, potom je společně přeskakovali a zábava trvala někdy až do svítání.

Liturgická témata v průběhu školního roku

Svatý Václav (28. 9.) se narodil v 9. století a na křesťanskou víru se dal díky své babičce Ludmile. Pohanská šlechta se spolu s jeho bratrem proti němu semkla a v roce 929 byl v Boleslavi na popud bratra zavražděn. Jeho ostatky jsou dodnes v Praze v chrámu sv. Víta, který Václav založil. Byl vyhlášen za mučedníka, tedy za svatého. Stal se patronem české země, vinařů a sládků.

Slavnost **Všech svatých** vychází z historické události, církevního zasvěcení římského Pantheonu roku 609 Panně Marii a všem svatým mučedníkům. Svátek Všech svatých je vzpomínkovou slavností zesnulých, kteří již dosáhli věčné blaženosti. Dušičky jsou na rozdíl od tohoto vzpomínkou na zemřelé, kteří věčné blaženosti nedosáhli a jsou tedy v očistci.

Svatý Martin (11. 11.) Patron: vojáků, jezdců, zbrojírů. Atributy: jezdec na koni, s púleným pláštěm, žebrák u koně, husa. Žil ve 4. století, v mládí musel vstoupit do armády. V Amiensu se rozdělil se žebrákem o svůj vojenský plášť. Na základě nočního vidění Krista ve snu odešel od vojska, přijal křest, stal se poustevníkem a později biskupem v Tours.

Svatý Ondřej (25. 11.) Patron: sedláků, rybářů. Atributy: ryba, rybářská síť, kříž a provaz. Patří mezi učedníky Kristovy.

Slavnost Ježíše Krista Krále (Poslední neděle před začátkem Adventu) – konec křesťanského roku. Křesťané oslavují Ježíše jako Krále, který svou mocí proniká všechno a zároveň je milující a milosrdný.

Advent je doba postní, doba příprav před příchodem narození Ježíše Krista. První adventní nedělí začíná nový církevní (liturgický) rok. Celé toto období by věřící člověk měl žít v odříkání, ve vnitřním ztišení a rozjímání.

Svatý Mikuláš (6. 12.) Patron: námořníků a školáků. Atributy: biskup s berlou, kotva, tři zlaté koule, měšce nebo jablka. Mikuláš žil ve 4. století, působil jako biskup v Myře. Legenda vypráví o jeho štědrosti, když jeho soused neměl věno pro své tři dcery a Mikuláš mu vhodil v noci oknem do světnice tři měšce zlatáků.

Svatá Lucie (13. 12.) Patronka: slepců, nemocných dětí, sklenářů, nožířů. Atributy: kříž, pochodeň, svítilna, kniha, palma, meč nebo dýka. Žila ve 3. století, zemřela mučednickou smrtí.

Vánoční svátky začínají 24. 12. Štědrým dnem, který se označuje jako vigilie (bdělost) a očekávání narození Spasitele. Základem křesťanských Vánoc se stal příběh o narození Ježíše Krista. Tuto událost si připomínáme 25. prosince na Hod boží vánoční.

Svatý Štěpán (26. 12.) Patron: jáhnů, koní a kočích, zedníků. Atributy: kameny, palmová ratolest. Žil v 1. století, byl jáhnem a pomáhal apoštolům, brzy také kázal, ale znelíbil se svými řečmi Židům a ti ho ukamenovali.

Zjevení Páně – „Vešli do domu a uviděli dítě s Marií, jeho matkou; padli na zem, klaněli se mu a obětovali mu přinesené dary – zlato, kadidlo a myrhu.“ (Evangelium podle Matouše 2,11). Zlato jako znak královské důstojnosti, kadidlo používané při obětech a modlitbách a myrha je vonná pryskyřice jako znak Ježíšova člověčenství.

Na **Hromnice** (2. 2.) připadá čtyřicátý den od narození Ježíše, konec šestinedělí Panny Marie a den Uvedení Ježíše do chrámu, kde byl zasvěcen Bohu.

Postní doba v křesťanském pojetí znamená období soustředění se člověka na svůj duchovní růst, netýká se tak pouze zdrženlivosti v jídle. Fialová je liturgická barva postní doby. Věřící se připravují na nejdůležitější svátky roku, kterými jsou pro ně Velikonoce. Postní doba začíná popeleční středou, kdy se popelem z loňských kočiček uděluje popelec, kříž na čelo na znamení „prach jsi a v prach se obrátíš“. Datum určení Velikonoc podle první neděle po prvním jarním úplňku se pohybuje v rozmezí od 22. března do 25. dubna, proto bývá pohyblivá i doba postní. První neděle postní tak může vycházet na dobu od 8. února do 14. března. Šestou nedělí začíná Svatý týden.

Velikonoce. Svatý týden (též Pašijový týden) začíná na Květnou neděli připomínkou slavného vjezdu Ježíše do Jeruzaléma, kde ho lidé vítali olivovými ratolestmi, které před něj házeli na cestu. U nás se tento den tradičně světi kočičky. V tomto Svatém týdnu si křesťané připomínají ukřižování Krista, svátky jsou oslavou Kristova vzkříšení z mrtvých. Zelený čtvrtek je připomínkou Kristovy poslední večeře s učedníky, jeho odchodu do Getsemanské zahrady, zatčení a odsouzení k smrti. Tento den umlkají na tři dny zvony. Večerní mši svatou v tento den začíná velikonoční tridium (třídění). Velký pátek je liturgicky nejsmutnější den roku, nekonají se mše a pouze se při podvečerní bohoslužbě připomíná ukřižování Krista. Čtou se pašije, odhaluje se a uctívá kříž. Na Bílou sobotu začíná vigilie po západu slunce. Před kostelem se světi oheň a od něj se zapaluje velikonoční svíce, zvaná paškál a světlo se přináší dovnitř kostela. Nadchází večer velebení vzkříšení, v kostele zní radostné Aleluja k uvítání vzkříšeného Ježíše Krista. Božím hodem velikonočním vrcholí křesťanské velikonoční svátky.

Nanebevstoupení Páně je jedním z velkých svátků křesťanů a připomíná nanebevstoupení Ježíše Krista čtyřicet dní po jeho vzkříšení. Slavení Velikonoc pokračuje až do seslání Duch svatého.

Svatý Jiří (24. 4.) Patron: vojáků, jezdců, rytířských řádů, také skautů. Atributy: rytíř bojující s drakem. Narodil se ve 3. století v Malé Asii, stal se plukovníkem římských legií, veřejně se přiznal k víře, a proto byl pravděpodobně popraven.

Letnice a svatodušní svátky nastávají sedm týdnů po Velikonocích, tedy jsou také pohyblivým svátkem (od 10. května až do 13. června). Týden po svatodušní neděli následuje svátek nejsvětější Trojice a poté se slaví Boží tělo.

Svatý Jan Křtitel (24. 6.) je uctíváný křesťanský světec. Patron: Malty. Atributy: beránek, kříž, nápis Ecce agus Dei. Byl vrstevníkem Ježíše. Ve svých třiceti letech žil jako poustevník a pak odešel k Jordánu, kde hlásal možnost očistění od hříchu křtem. Hodně lidí uvěřilo a nechalo se pokřtít, mezi nimi i sám Ježíš.

Lidové pranostiky

Název **pranostika** souvisí s prognózou, s předpovědí počasí. Naši předkové si museli víc všimnout přírodních jevů v průběhu roku, pak je dávali do souvislostí s průběhem zemědělských prací. Začali si zaznamenávat různé charakteristiky počasí, jeho průběh a tak začali počasí do jisté míry předpovídat. Někteří docházeli k správným závěrům. Mnoho pravidel však bylo pověrečného původu. U jiných byl rým důležitější než obsah sdělení. Další vznikla v jiném podnebí, než kde se dále užívala.

Naše nejstarší známá rukopisná pranostika (v latině) z r. 1455 je od Mistra Martina z Lenčice. Ten byl profesorem hvězdářství na pražské univerzitě. Rozkvět hvězdářských pranostik je spjat až s rozšířením knihtisku. Čtenářům byly podávány dohady astrologického rázu nebo strašidelné předpovědi, které s počasím vůbec nesouvisely.

Pranostika je lidová průpovědka, rčení dochované tradicí. Bývá často zveršované a obsahuje pokyny pro zemědělské práce v průběhu roku. Zachycuje i jednotlivé fáze vývoje přírody a uvádí je do vztahu s domnělými vyhlídkami na sklizeň. Obsahem můžeme pranostiky členit do dvou velkých skupin – na hospodářské (pravidla týkající se různých lhůt) a povětrnostní (průběh počasí v roce a jeho předpovědi).

Naše nejstarší pranostika z 15. století se vztahuje k svátku Pavla Obrácení (25.1.): *Bude-li jasný den na sv. Pavla obrácenie, ten rok v ničemž nedostatku nenie. Pakli mlha bude, tehdy zvěř i člověk duše zbude. A budú-li ten den větrové, to sie zbúrie proti sobě národové. Bude-li déšť nebo snieħ pršet, pro draho sie o zdravu starati*. Jde o překlad z latiny, analogické verze v dalších evropských jazycích svědčí o jednom prameni.

Moravský rodák Šimon Partlic (17. st.) sbíral lidová pořekadla o počasí spolu s hospodářskými pranostikami. Ty pak vydal ve svém hospodářském kalendáři na rok 1617 pod názvem *Calendarium oeconomicum perpetuum*. Všechny později vydávané české kalendáře a sbírky pranostik vycházejí z tohoto pramene, který se tak stal základem našich pranostik. Ty se objevují ještě bez rýmu, není zde žádná zmínka o ledových mužích. U Medarda je pověstná čtyřicítka, ale vztahuje se na libovolné počasí. Autor označuje tento den jako kritický (totéž poznamenává o 1. září, sv. Jiljí). Dny známých svátků byly opěrnými časovými body roku.

Povětrnostní pravidla máme asi jen k necelé polovině dní v roce. Události během roku se vyjadřovaly vzhledem k nim – např. tři dny po Hromnicích, večer před Janem. Při výkladu povětrnostní pranostiky není směrodatný jen svátek světce, o kterém se mluví, ale celá skupina několika dní v sousedství. Je zde určitý rozptylový prostor.

10 Integrované bloky

Vzdělávací nabídku tvoří 10 integrovaných bloků, které jsou zpracované a odpovídají jednomu kalendářnímu měsíci. Název bloku tvoří vždy jeden svatý člověk, o kterém se v průběhu měsíce děti dovědí a který je celým měsícem provází. Podtémata jsou námětem na jednotlivé týdny. Dále jsou zde zmíněné charakteristické rysy daného období a nejvýznamnější svátky daného měsíce. Učitelky plánují vzdělávací proces tak, aby naplnily dílčí vzdělávací cíle ve všech oblastech. Plánovat mohou od vzdělávací nabídky či očekávaných výstupů. Klíčové kompetence na konci každého integrovaného bloku představují cílové stavy, k jejichž naplňování by mělo směřovat veškeré vzdělávání. Jsou to kompetence k učení (1), k řešení problémů (2), komunikativní (3), sociální a personální (4), činnostní a občanské (5).

Obě učitelky na třídě se vzájemně domlouvají na společném postupu vzdělávání i na plnění dílčích vzdělávacích cílů a to celé rozpracovávají do Třídních vzdělávacích programů. Po ukončení integrovaného bloku provádějí v rozhovoru rozbor a následně vypracují evaluaci vzdělávacího procesu za dané období.

1. Sv. Jan (Don) Bosco

„Bez lásky není důvěry a bez důvěry není výchovy“

Patron mládeže a duchovních správců mládeže

Je zakladatelem SDB (Selesiani Dona Bosca). Jan Bosco patří za ideálního moderního kněze a do dějin vešel jako vynikající vychovatel 19. století a průkopník misijního hnutí. Narodil se 16. srpna 1815 v Becchi poblíž Turína. Roku 1841 přijal kněžské svěcení a potom se věnoval výlučně výchově nejzanedbanějších hochů ve městě Turín. Roku 1846 založil první oratoř – oratoř svatého Františka Saleského, kde se zaměřoval především na problematiku mladíky, kteří byli propuštěni z vězení apod. Většina chlapců byla negramotných a málo vzdělaných, a tak se Bosco rozhodl, že je bude sám vyučovat. Počet chlapců stále narůstal a to vedlo Dona Bosca k založení dalších oratoří.

Jako tajemství úspěchu pro práci s mladými dal selesianům jedinečnou výchovnou metodu, kterou nazval preventivní systém. Ten stojí na třech pilířích: rozum, laskavost a náboženství. Don Bosco zemřel 31. ledna 1888 v Turíně, kde byl pochován v selesiánském kostele. Na závěr roku, ve kterém se slavilo sto let od jeho úmrtí, ho Jan Pavel II. prohlásil za otce a učitele mládeže (24. ledna 1989).

Podtémata

V naší mateřské škole
Čas nových kamarádství
To jsem já a zde bydlím

Září – charakteristika období

Období chudé na lidové tradice, pozdní léto, dozrávání úrody.

Vyorávání brambor, pouštění draků.

V lese roste plno hub.

Návrat po prázdninách, nové děti, adaptační režim po dohodě s rodiči.

Znám svoje jméno i příjmení, místo u stolečku, značku, učitelku, svoji adresu

Seznámení s prostředím, novými kamarády, učitelkami.

Orientace v prostoru školy, nejbližším okolí, ve městě.

Nejvýznamnější svátky

Ludmila (16.9.) - sv. Ludmila, patronka česká. Byla manželkou prvního křesťanského knížete Bořivoje. Atributy: dlouhý plášť, knížecí čapka, korunka a závoj.

Matouš (21.9.) – sv. Matouš je patronem celníků a bankovních úředníků. Atributy: anděl u písíciho Matouše, měšec, kopí, kalamář a brk.

Václav (28.9.) – sv. Václav je český patron, vnuk sv. Ludmily. Atributy: kopí s praporem, meč, štít se svatováclavskou orlicí.

Michal (29.9.) – anděl, vůdce nebeských vojsk, ochránce Izraele, římské církve.

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim, a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- zvládat sebeobsahu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

Vzdělávací nabídka

- aktivity podporující sblížení dětí
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrožících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě

- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- spontánní hra
-

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (3) se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- (4) napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- (5) spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- (5) má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

2. Sv. Václav

Patron Čech

Sv. Václav, kníže český a příslušník třetí křesťanské generace dynastie Přemyslovců, se narodil asi roku 907 (podle tradice ve Stochově) za vlády bratra jeho otce, knížete Svyatopluka. Byl nejstarším synem pozdějšího knížete Vratislava I. a Drahomíry. Vychován byl v křesťanském prostředí pod dohledem své babičky svaté Ludmily, první české křesťanské a historické kněžny a první světice našich dějin. Byl velmi vzdělaný a svou vzdělaností i zbožností převyšoval své okolí. V roce 924, kdy mu bylo asi 18 let, se ujal vlády, vypudil svou matku a nechal přenést ostatky své babičky sv. Ludmily z Tetína do Prahy. Dne 28. září 929 byl zavražděn bratrem Boleslavem a jeho družinou.

Sv. Václav byl muž zbožný, vzdělaný a laskavý, ale také spravedlivý a rozvážný vladař. Jeho postava vyniká natolik svým duchovním obsahem, že přerostla rámec církve a stala se symbolem národa a státu. Sv. Václav se stal nejen symbolem, ale i garantem české státnosti a po staletí se stal programem Čechů v bojích za národní přežití a zároveň i nadějí pro budoucnost. Svým životem i odkazem zařadil český národ i stát do evropského společenství.

Podtémata

Zelenina a ovoce

Houby, kaštiny, žaludy

Jehličnaté a listnaté stromy

Česká republika

Říjen - charakteristika období

Období sklizně zeleniny a ovoce, vytváření zásob na zimu.

Vycházky do přírody, kolem zahrad, do lesa, do parků.

Pozorování pracovní činnosti na poli, v zahradě.

Nejvýznamnější svátky

František (4.10.) – sv. František z Assisi, patron chudých, zvířat a přírody. Atributy: ptáci, jehně, vlk, stigmata, kapuce na hlavě.

Tereza (15.10.) – Terezie od Ježíše (z Ávily), v devatenácti letech vstoupila do karmelitského řádu, stala se jednou z mistrů španělské literatury.

Havel (16.10.)

Voršila (21.10.)

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- rozvoj a užívání všech smyslů
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- získání relativní citové samostatnosti
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Očekávané výstupy

- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- prožívat a dětským způsobem projevat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti, jsou přirozené
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)

Vzdělávací nabídka

- smyslové a psychomotorické hry
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- činnosti zaměřené na vytváření (chápaní) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- (2) si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- (3) se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- (4) je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- (5) chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

3. Sv. Zdislava

Patronka rodin, kongregace sester dominikánek, litoměřické diecéze a českého národa

Zdislava se narodila ve vzorné šlechtické rodině, její rodiče pan Přibyslav z Křižanova a paní Sibyla ze Sicílie ji vychovali křesťansky. Jako mladička se Zdislava provdala za šlechtice Havla Markvartice do severních Čech na hrad Lemberk. Měli spolu čtyři děti. Také založili klášter dominikánů v Jablonném v Podještědí a v Turnově a dále klášter johanitů v Českém Dubě, kde byl i špitál pro nemocné. Ač byla vznešeného rodu, s radostí často navštěvovala chudé; poutníci, nemocní a potřební nalézali u ní vždy nejlaskavější přijetí. Byla proto všemi milována a nazývali ji matkou chudých. Vyčerpaná rodinnými starostmi, mateřskou péčí o velkou rodinu všech pocestných, chudých, nemocných, budovatelskou a apoštolskou prací, strávena dokonalou láskou, zesnula v Pánu na hradě Lemberk roku 1252. Její tělo bylo uloženo do hrobky dominikánského kláštera v Jablonném v Podještědí a tam je uctívána již po sedm století až dodnes.

Podtémata

Všech svatých, památka zesnulých
Já a moje zdraví
Svatý Martin

Listopad - charakteristika období

Památka na všechny zemřelé.

Podzim – období častých posvícení (svatováclavské, havelské, martinské).

Nejvýznamnější svátky

Všech svatých (1.11.)

Památka zesnulých – Dušičky (2.11.)

Martin (11.11.) – patron vojáků, jezdců, zbrojírů. Atributy: jezdec na koni, s rozpůleným pláštěm, žebrač u koně, husa.

Kateřina (25.11.)

Ondřej (30.11.) – sv. Ondřej, patron sedláků, rybářů. Atributy: ryba, rybářská síť, kříž a provaz.

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

Vzdělávací nabídka

- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (2) řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady), využívá přitom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- (3) komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými, chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- (4) si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- (5) se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění
- (5) dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

4. Sv. Mikuláš

Patron Ruska, Lotrinska, ministrantů, dětí, panen, poutníků a cestujících, advokátů, soudců, notářů, obchodníků, lékárníků, obchodníků s vínem, výrobců a obchodníků s parfémami, lodníků, rybářů, námořníků, vorařů, mlynářů, pekařů, obchodníků se zrním a semeny, řezníků, sládků, tkalců, obchodníků s krajkami a sukrem, kameníků, dělníků v kamenolomech, knihařů, knoflíkářů, svíčkařů, hasičů, zajatců, za šťastnou svatbu, proti nebezpečí vody a na moři, ke znovuzískání ukradených předmětů, proti zlodějům

Skutečná historie, legenda a tradice se spojují u Mikulášovy osoby v pestrý obraz: Mikuláš, světec a přítel dětí, patron zajatců, ochránce dobré svatby, biskup, mučedník, vyznavač a pomocník v nouzi. Narozen kolem roku 280/286 v Patrasu v Řecku, kolem roku 300 se jako mladý muž stal Mikuláš biskupem v Myře (tehdejší Lykie). Brzy potom zde začalo pronásledování křesťanů a Mikuláš se dostal do zajetí, kde byl těžce mučen. Více se o Mikulášově životě neví, jen že roku 325, ještě poznamenán mučením, vystoupil na koncilu Nicejském. Zemřel 6. prosince mezi roky 345 a 351.

Tradice kolem Mikulášovy osoby je velmi výrazná – v předvečer 6. prosince navštěvuje muž s bílým vousem děti, které obdarovává nebo kárá za jejich neposlušnost.

Podtémata

Advent

Svatý Mikuláš

Vánoce

Prosinec - charakteristika období

Začátek nového církevního roku.

Adventní čas – očekávání narození Ježíše Krista.

Svátky svatých: Barbory, Mikuláše, Ambrože, Lucie.

Příprava na Vánoce – výroba vánočních ozdob, svícíků, dárečků, vánoční pečení.

Vánoční besídka pro děti a rodiče.

Nejvýznamnější svátky

Barbora (4.12.)

Mikuláš (6.12.) – patron námořníků a školáků. Atributy: biskup s berlou, kotva, tři zlaté koule, měšce nebo jablka.

Lucie (13.12.) – patronka slepců, nemocných, dětí, sklenářů, nožířů. Atributy: kříž, pochodeň, svítilna, kniha, palma, meč nebo dýka.

Adam a Eva (24.12.)

Štěpán (26.12.) – patron jáhnů, koní a kočích, zedníků. Atributy: kameny, palmová ratolest.

Silvestr (31.12.)

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Očekávané výstupy

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimát si (nového, změněného, chybějícího)
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- (2) chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou, uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- (3) průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- (4) chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

5. Sv. Vojtěch

Narodil se na hradě Libici asi roku 956, a to jako pátý syn Střezislavy. Byl z rodu Slavníkovců, kteří vládli na větší části území dnešních východních Čech. Vojtěch jako chlapec těžce onemocněl a když po prosbách k P. Marii z nebezpečí vyvázl, otec přislíbil, že z něj vychová kněze. Vojtěch studoval 9 let v Magdeburku, kde přijal asi v 16 letech při biřmování jméno Adalbert. Roku 981 se vrátil z Magdeburku do Čech a v pražské katedrále vykonával podjáhenskou službu. Byl nadprůměrně vzdělaný, s hlubokou vírou a lidským citěním. Bolelo ho, že v Čechách je náboženský život značně vzdálen křesťanskému ideálu. A biskup Dětmár žil poněkud v přepychu a byl příliš shovívavý k slabostem lidu. Velmoži asi i proto zůstávali u pohanských způsobů života. Nechali se unášet rodovou pýchou, projevovali ukrutnost a žili v nemravnostech. Svévole mocných měla vliv na hmotnou i duchovní bídu lidu. Vojtěch to chtěl změnit a tak začal pomáhat, těšit a poučovat. Při smrti biskupa Dětmara se rozhodl žít přísným životem. V té době, asi koncem roku, mu zemřel otec Slavník a knížecí vládu převzal Soběslav. Brzy na to, asi ve 26 letech, 19. 1. 982 byl Vojtěch na levohradském hradisku zvolen za biskupa. Biskupských povinností se Vojtěch ujal se značnou důsledností a s mladickým zápalem se pustil do duchovní i sociální obnovy své diecéze. Přitom žil asketicky a s chudými se děлил i o svou stravu. Přes všechno úsilí ani po šesti letech s velmoži příliš něnul. Byl jim trnem v oku pro své mravní požadavky, a proto kde mohli, tam ho znevažovali a vytvářeli překážky jeho snahám o reformy. Pro neposlušnost lidu chtěl dvakrát složit úřad, až nakonec se odebral do kláštera v Římě. V dubnu 990 tam složili řeholní sliby. V květnu 996 byl v Římě korunován za císaře mladý německý panovník Otto III., který s Vojtěchem navázal užší přátelství a obdivoval jeho učenost, upřímnou zbožnost i přísný život. Papežem se v tom roce stal císařův příbuzný Řehoř V.. Ten Vojtěcha poslal zpět do Prahy a on poslušně šel, ale předem si vyžádal dovolení, aby, pokud ho Češi nepřijmou, směl jít hlásat evangelium k pohanům. Po třetím návratu do Čech narazil Vojtěch na nesmiřitelné nepřátelství. Za jeho pobytu v Římě 28. 9. 995 nepřátelští velmoži vyvraždili na hradě Libici slavníkovský rod, z něhož zůstal jen on s Radimem, protože byli v Římě. Vrahové měli mocného ochránce v českém panovníkovi. Vojtěch, v doprovodu Radima odešel tedy šířit evangelium na území dnešního Gdaňska, kde dosahoval požehnaných úspěchů. Pak přešel k sousedním pohanským Prusům. Kde omylem vstoupil na tzv. Romovské pole, které měli pohané za posvátné. Ti jej zde probodli sedmi oštěpy a jeho hlavu narazili na kůl. Bylo mu asi 41 let. Polský panovník Boleslav Chrabrý Vojtěchovo tělo získal a pochoval v Hnězdně. Papež Silvestr II. tam u jeho hrobu založil r. 1000 arcibiskupské sídlo. Stalo se tak na Boleslavovo přání a pod patronací císaře Otty III..

Podtémata

My tři králové

Zimní hry a sporty

Počasí v zimě a zvířátka

Leden - charakteristika období

Začátek nového občanského roku.

Masopustní období.

Zimní radovánky.

Nejvýznamnější svátky

Nový rok (1.1.)

Tři králové (6.1.) – patroni poutníků a hříšníků. Atributy: zlato, kadidlo a myrha.

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

Očekávané výstupy

- pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

Vzdělávací nabídka

- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností

- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- samostatný slovní projev na určité téma
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- (2) se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
- (4) samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- (5) dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

6. Matka Tereza

„Být svatý znamená dělat malé věci s velkou láskou“

Narodila se 27. srpna 1910 ve Skopje, v albánské oblasti Kosovo, které o několik let později přechází do rukou Jugoslávie. Narodila se v katolické, šťastné a bohaté rodině Nicolý Bojaxhiu, schopného obchodníka a doktora farmacie. Při křtu dostala jméno Agnese. V červnu 1919 umírá její otec, který pracoval v hnutí za připojení Skopje k Albánii. Roku 1922 Agnese vyslechla ve farním kostele několik kázání jezuitských misionářů, kteří pracovali v Indii, a poprvé zatoužila zasvětit svůj život Bohu a stát se misionářkou. 25. září 1928 vstupuje k sestram Naší Paní Loretánské v irském Dublinu, roku 1929 zahazuje noviciát a přijímá jméno Tereza z úcty ke svaté Terezii od Dítěte Ježíše. 24. května 1934 skládá věčné sliby. Ale stále cítí povolání zcela se věnovat službě chudým a opustit kongregaci Naší Paní Loretánské. Snaží se tuto svou touhu realizovat, ale setkává se s nepřátelstvím a nedůvěřivostí. Arcibiskup po dlouhém zvažování a zkoumání píše papeži Piu XII. a žádá ho o povolení pro Matku Terezu, aby mohla odejít a začít nový řeholní život mimo klášter. 2. dubna 1948 dostává svolení od papeže. Zakládá novou kongregaci sester „Misionářky lásky“, která se během jejího života rozšíří do celého světa, a vzniká i mužská větev „Bratři misionáři lásky“. Matka Tereza zakládá spoustu domů pro ty nejchudší, nemocné, umírající, malomocné, domy dětí a další potřebné. Za své humanitární dílo získala řadu ocenění: je vůbec první nositelka Templetonovy ceny, Nobelovy ceny míru, britského Řádu Za zásluhy a nejvyššího indického civilního vyznamenání Bharat Ratna. Matka Tereza umírá 5. září 1997 v Kalkatě. Celý svůj život zasvětila těm nejchudším a je symbolem lásky, soucitu, útěchy a odevzdanosti pomáhat druhým.

Podtémata

Vesmír a planeta Země
Hromnice
Karneval
Děti celého světa

Únor - charakteristika období

Dny se začínají prodlužovat.
Konec masopustu, karneval.
Začátek postní doby.
Jarní prázdniny.

Nejvýznamnější svátky

Hromnice (2.2.)
Blažej (3.2.) – patron stavebních dělníků, kameníků, česáčů vlny. Atributy: hořící svíce, lesní zvířata, ptáci, zkřížené svíce.
Dorota (6.2.)
Valentýn (14.2.)
Matěj (24.2.)

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- poznávání jiných kultur
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách, vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se), domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Vzdělávací nabídka

- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- konstruktivní a grafické činnosti
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)

- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětsky srozumitelnými reáliemi o naší republice
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách, orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- (2) zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- (3) ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
- (4) se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně, nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- (5) chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

7. Sv. Damián de Veuster

Narodil se 3. 1. 1840 v Tremeloo u Mechlína v Belgii, jako předposlední z osmi dětí Anny Kateřiny a Františka de Veuster. V mládí pomáhal rodičům pracovat na poli a protože byl bystrý a nadaný, učil se přitom na průmyslové škole francouzsky. Jeho touhou bylo vstoupit do některé řehole a studovat teologii jako jeho bratr Pamfil v Lovani. Jenže již dvě sestry zvolily duchovní povolání v klášteře a s Josefem otec počítal na statku. Nakonec v 19 letech, mohl vstoupit do kláštera Nejsvětějších srdcí Ježíše a Marie v Lovani, kde byl jeho bratr. Za nějaký čas měl jeho bratr Pamfil odcestovat jako misionář na Sandwichské ostrovy, ale onemocněl tyfem a nebylo to možné. Damián se nabídl místo něho a jeho vysvěcení bylo dohodnuto v městě Honolulu. Potom působil jako misionář na Havaji. Při vysvěcení jednoho kostela na ostrově Maui roku 1873 se dozvěděl od biskupa o soustředování malomocných na ostrově Molokai. Následně si vyžádal, aby k nim mohl odplout a sloužit jim. Jejich ostrov byl nazýván ostrovem hrůzy a přírodním vězením (na něj byli dováženi nemocní leprou jako nějaký odpad a ponechání svému osudu - dožívali ve špinavých chatrčích upletených z travin, často o hladu. Bujelo tam násilí i sexuální nevázanost) Damián se s prázdnými rukama pustil do zápasu s katastrofálními poměry. Mezi nemocnými byl jediný zdravý. Začal jim obětavě sloužit, trpělivě ošetřovat, pracovat jako lékař duší i těl. Byl tam i stavitelem, truhlářem a hrobařem. S malomocnými postavil kapli i přes 300 domků. Přivedl vodu a zakládal zahrady i pole, aby se užívali. Přinášel hmotnou i duchovní pomoc. Aby bylo veseleji, založil i kapelu, pro kterou vyžebal hudební nástroje. Obyvatelé k němu rychle přilnuli pro jeho laskavost a lásku, kterou všude prokazoval. Pro malomocné usilovně pracoval 16 let a pak sám umíral na nákazu. S nákazou žil posledních pět let, kdy jej choroba postupně stále více trýznila a znetvořovala. Snažil se sloužit co nejdéle a na velikonoční pondělí ve svých 49 letech zemřel. Pohřben byl vedle svého kostela a v roce 1936 byly jeho ostatky převezeny do Belgie a uloženy v kryptě klášterního kostela v Lovani. Blahořečen byl Janem Pavlem II. asi v roce 1994 a kanonizován byl 11. 10. 2009 papežem Benediktem XVI. v Římě.

Podtémata

Postní doba
Přichází jaro
Profese a řemesla

Březen - charakteristika období

Probouzející se příroda.
Postní doba, vynášení Mořeny.
Příprava na Velikonoce.

Nejvýznamnější svátky

Řehoř (12.3.)
Josef (19.3.) – patron řemeslníků, tesařů, dřevorubců, truhlářů. Atributy: hůl, tesařské nástroje, nese Ježíška.
Pašijový týden

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

- rozvoj kooperativních dovedností
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Očekávané výstupy

- zorganizovat hru
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka

- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)

- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co sama dokázalo a zvládlo
- (2) užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů, pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- (3) ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- (5) odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

8. Sv. František

Patron Itálie, Assisi, Filipín; ekologie a ochránců přírody, chudých; kupců, krejčích, tkalců, skautských vlčat, tapetářů; proti bolestem hlavy, proti moru

Sv. František se narodil na přelomu roku 1881/82 jako syn bohatého obchodníka s látkami v Assisi. Během svého mládí se František vůbec nezříkal světských prožitků, byl to veselý mladík plný života. Jeho snem byla kariéra rytíře. Ve svých 20 letech odešel do války mezi městy Assisi a Perugií, kde se dostal do ročního zajetí. V tmavých sklepeních poznal František, že v životě musí být ještě něco jiného než blahobyt a tělesné prožitky. Po tom, co prodal otcovy četné balíky sukna, aby mohl nechat opravit rozpadlý kostel, se jeho otec rozzuřil a chtěl po Františkovi vrátit kupní cenu, nebo že se bude muset vzdát dědictví. František vše vrátil a vzdal se i dědictví, před zraky biskupa a velkého množství lidí se zbavil svých šatů a vyběhl nahý z města - a to bylo jeho rozloučení se společností. Jako chudý žebrák, oblečený jen v hnědé kutně převázané provazem, se vydal na cesty. V roce 1210 založil žebravý řád františkánů. Brzy se řád rozrostl do celého světa a svatá Klára z Assisi založila i ženskou větev „františkánů“, řád klarisek. Po čase byla založena i třetí větev řádu – řád minoritů. František toužil po spáse všech lidí, a proto volá k obrácení a posílá své bratry na misie do nekřesťanských zemí. Touží následovat Krista až na kříž, a proto se v touze po mučednictví vydává do Egypta k muslimskému sultánovi, aby mu hlásal evangelium. František je jako první znám se stigmatizací. Umírá na vyčerpání a ve velkých bolestech 3. října 1226. František z Assisi měl na církev vliv jako málo církevních osobností. Zakladatel řádu, který se vyznačoval nevyčerpatelnou láskou ke všem tvorům – nazýval je „moji bratři a sestry“, který kázal zvířatům a své pocity vyjadřoval v nádherných básních.

Podtémata

Velikonoce

Zvířátka, mlád'átka

Duben - charakteristika období

Pašijový týden.

Velikonoce – vyvrcholení církevního roku.

Jaro – změny v přírodě.

Nejvýznamnější svátky

Vojtěch (23.4.) – patron český. Atributy: jako biskup s palmovou ratolestí a nástroji umučení – s veslem, kopím a halapartnou, také s vahami, růží na štítě.

Jiří (24.4.) – patron Anglie, vojáků, jezdců, rytířských řádů. Atributy: rytíř bojující s drakem.

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- rozvoj schopnosti sebeovládání, vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

Očekávané výstupy

- poznat napsané své jméno
- rozhodovat o svých činnostech
- respektovat potřeby jiného dítěte
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

Vzdělávací nabídka

- cvičení organizačních dovedností
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovňovací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)

- činnosti zasvěčující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
- (2) řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- (3) ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- (4) projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- (5) si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

9. Cyril a Metoděj

Patroni Evropy a všech slovanských národů; proti bouři

Rodní bratři Cyril a Metoděj se narodili v Soluni. Cyril vykazoval velké nadání ke studiu, na otcovo přání šel tedy studovat. Naučil se řecky, latinsky, hebrejsky, slovansky a staroturecky. Kromě jiného si osvojil i znalosti teologie a filozofie, později se stal profesorem křesťanské filozofie. Ale oba bratry to táhlo k duchovní službě. Metoděj se kolem roku 840 stal mnichem v řeckém klášteře sv. Basila a Cyril byl roku 847 vysvěcen na kněze. Cyril a Metoděj ovládali slovanskou řeč, a proto roku 860 byli vysláni misionářskou cestu k Černému moři k Chazerům, aby hlásali křesťanství mezi Slovy. Zde našli ostatky Sv. Klimenta I., které později donesli do Říma. Roku 862 je poslal císař Michal III. na Moravu, na žádost knížete Rostislava o kněze mluvící slovanskou řečí. Jako první věc zavedli Cyril a Metoděj slovanský jazyk do bohoslužby. Cyril k tomu vytvořil písmo o 38 písmenech odvozených z písmen řeckých, proto oba bratři patří k zakladatelům slovanského písemnictví. Přeložili do staroslovenštiny bohoslužebné knihy a Písmo svaté. Postarali se o výchovu svých žáků a pak, aby vyřešili nějaké církevněprávní otázky, odešli do Říma. Za svého pobytu v Římě Cyril těžce onemocněl a bohužel této nemoci podlehl 14. 2. 869. Metoděj zemřel na Moravě 6. 4. 885. Cyril a Metoděj se stali našimi duchovními otci, kterým vděčíme za křesťanskou víru i kulturu, jejíž přijetí nás zařadilo mezi civilizované národy. S liturgií v národním jazyce předešli dobu o 11 století.

Podtémata

Měsíc p. Marie

Moje maminka

Květiny, stromy

Květen – charakteristika období

Příroda je v plném květu.

Využívání pobytu venku k pozorování všech změn v přírodě.

Svátek maminek.

Besídka.

Nejvýznamnější svátky

Florián (4.5.) – patron hasičů, ochránce proti ohni. Atributy: nádoba s vodou zalévající oheň.

Pankrác (12.5.)

Servác (13.5.)

Bonifác (14.5.)

Žofie (15.5.)

Jan Nepomucký (16.5.) – patron český, zpovědníků, mlynářů, vorařů. Atributy: kanovnické roucho, baret, pět hvězd kolem hlavy, kříž v pravé ruce, palma, kniha, prst na ústech.

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj kooperativních dovedností
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj společenského i estetického vkusu
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

Očekávané výstupy

- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory

Vzdělávací nabídka

- aktivity podporující sblížení dětí
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti

- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstivelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- smyslové a psychomotorické hry
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (1) odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- (3) dovede využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- (4) se spolupodílí na společných rozhodnutích, přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti, dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- (5) ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

10.Sv. Kryštof

Patron motoristů a všech cestujících, letců, lodníků, námořníků, obchodníků, atletů, lékařů, horníků, tesařů, kloboučníků, barvičů, knihařů, zahradníků, dětí; proti náhlé smrti; proti nákazám; proti nebezpečí ohně a vody; proti suchu a nečas

O životě a působení jednoho z nejznámějších světců nejsou zachované žádné autentické zprávy. Je dosvědčena jeho existence a mučednictví, všechno ostatní jsou jen legendy. Vypráví se o něm, že jako mladý muž byl zdatné postavy a značné síly, kterou chtěl odevzdat jen nejmocnějšímu panovníkovi světa. A tak se ho vydal hledat. Legenda o jeho hledání nejmocnějšího Pána připomíná ve svém jádru Kristova slova: "Co jste udělali pro jednoho z mých nejnepatrnějších bratří, pro mne jste udělali." K legendě patří i zobrazení Kryštofa s Božím dítětem na ramenou, jak se brodí řekou s mohutnou holí v ruce. V ní lze vidět symbol vítězství nad protivenstvím a měla být i důkazem, že nesl Krista. Na závěr svého života byl mučen v Lykii a zde byl také s'at mečem.

Podtémata

Doprava a dopravní prostředky
Těšíme se na prázdniny

Červen - charakteristika období

Školní výlet s poutí.
Dozrávají jahody, třešně.
Pěstitelské práce.
Letnice.

Nejvýznamnější svátky

Medard (8.6.)
Antonín (13.6.) – Antonín z Padovy, patron pekařů, cestujících. Atributy: nese Ježíška, hostie, káže rybám, monstrance.
Jan Křtitel (24.6.) – otcem byl kněz Zachariáš a matkou Alžběta. Atributy: beránek, kříž, nápis Eccxe hnus Dei.

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj kooperativních dovedností
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

Očekávané výstupy

- spolupracovat s ostatními
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

Vzdělávací nabídka

- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavvy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- spontánní hra

Klíčové kompetence: pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné kompetence v následující úrovni:

- (2) rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit
- (4) se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- (5) má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, váží si práce i úsilí druhých
- (5) se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

11 Distanční vzdělávání mateřské školy

Zdroj: Provoz škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke covid-19 (Manuál), vydaný MŠMT 24. srpna 2020

Záměr: umožnění průběhu výuky v co největším rozsahu, zajištění psychosociální pohody dětí.

Škola poskytuje vzdělání distančním způsobem, pokud je v důsledku krizových nebo mimořádných opatření nebo z důvodu nařízení karantény znemožněna osobní přítomnost ve škole více než polovina dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné (pro ostatní je toto vzdělávání dobrovolné).

Mohou nastat následující situace:

- a) prezenční výuka – pokud se opatření týká omezeného počtu dětí, pokračuje výuka běžným způsobem,
- b) smíšená výuka – kombinuje prezenční a distanční způsob vzdělávání (zasílání tištěných materiálů),
- c) distanční výuka – přizpůsobena individuálním podmínkám jednotlivých žáků i personálním a technickým možnostem školy.

12 Evaluační systém

○ *cíle vzdělávání*

- sledujeme, jestli cíle, záměry a výstupy jsou v souladu s RVP PV, upravujeme je podle zjištěných skutečností
- sledujeme, zda se neodchylujeme ze směru a pokud ano, hledáme příčiny a řešíme je
- zvažujeme, zda jsou cíle stále aktuální
- sledujeme naplňování obecných cílů
- kontrolujeme si, je-li naše nabídka v souladu s cíli dílčími

○ *obsah vzdělávání*

- sledujeme, je-li obsah vzdělávání v souladu s RVP PV
- sledujeme, má-li obsah vzdělávací koncepci
- sledujeme, jsou-li témata dětem srozumitelná, blízká a smysluplná
- sledujeme funkčnost jednotlivých bloků
- sledujeme, je-li obsahová nabídka tvořena v souladu se stanovenými cíli

○ *výsledky vzdělávání*

- sledujeme individuální pokroky jednotlivých dětí a tomu přizpůsobujeme vzdělávací nabídku
- sledujeme, jsou-li u dítěte naplňovány kompetence ze všech oblastí RVP PV
- sledujeme, zda se nám daří v rámci integrovaných bloků naplňovat očekávané kompetence
- sledujeme, jestli se nám v rámci třídy daří naplňovat výstupy

- *vzdělávací proces*
- kontrolujeme svou interakci s dítětem
- sledujeme funkčnost pravidel
- pracujeme průběžně se zpětnou vazbou od dětí
- poskytujeme dětem zpětnou vazbu na jejich chování
- sledujeme, je-li naše komunikace s dítětem empatická a efektivní
- kontrolujeme, jsou-li všechny námi užívané metody odpovídající věkovým zvláštnostem a potřebám dětí
- porovnáváme námi užívané metody a činnosti s doporučením RVP PV
- zjišťujeme, které činnosti mají u dětí největší úspěch a proč
- vyžadujeme zpětnou vazbu od dětí, rodičů i dalších účastníků
- hledáme inspiraci v literatuře, vzdělávání

- *podmínky vzdělávání*
- definujeme si pravdivě podmínky naší MŠ a porovnáváme je s podmínkami v RVP PV
- hledáme rizikové oblasti našich podmínek a cesty k jejich minimalizaci
- inspirováme se jinými MŠ a zařízeními ke zlepšení našich vzdělávacích podmínek

Metody a techniky evaluace

- kontrolujeme věcnou i formální stránku dokumentů, obsah – odpovídá vedoucí učitelka
- analyzujeme dětské práce vzhledem ke schopnostem dítěte, jeho pokroky, zakládáme portfolio dítěte
- vedeme dokumentaci o dětech, o pracovnících
- hodnotíme vlastní práci – vzájemně
- provádíme vzájemné hospitace (několikrát do roka), vyhodnocujeme jejich výsledky, vedeme o nich písemné záznamy
- vedeme rozhovory vedoucí ke shromáždění informací o pedagogické realitě
- dle možností hospitujeme i v jiné MŠ a rozebíráme pozorování
- vedeme záznamy z pedagogických a provozních porad
- zástupkyně ředitele pro MŠ se účastní školních pedagogických porad a informuje o nich v MŠ

Plán evaluace

Oblast pedagogická

- průběžně sledujeme soulad mezi RVP PV a ŠVP
- hodnotíme podmínky pro výchovu a vzdělávání – materiální, technické – hledáme další možnosti dovybavení MŠ (sponzorské dary, granty)
- zástupkyně ředitele pro MŠ (dále jen ZŘ) neustále sleduje průběh vzdělávání
- všechny učitelky rozvíjejí svou potřebu profesního rozvoje a teoretické znalosti přenášejí do praxe
- výsledky vzdělávací činnosti vyhodnocujeme v průběžné evaluaci či hodnotíme celý integrovaný blok
- usilujeme o integraci – přijetí každého dítěte bez rozdílu
- úzce spolupracujeme s rodiči, tuto oblast považujeme za velmi důležitou, vedeme s rodiči rozhovory, setkáváme se s nimi

- školní klima je pro nás prioritní, snažíme se o bezpečnost, přátelskost, vstřícnost vůči všem

Oblast administrativní

- rozvoj a vzdělávání – průběžně
- hospodaření s prostředky – zodpovídá ZŘ
- hospodaření s majetkem a investičními prostředky
- informace, dokumentace – učitelky, zodpovídá ZŘ
- návrhy a doplňování didaktických a jiných pomůcek - učitelky
- řízení MŠ – zástupkyně ředitele pro MŠ je přímo podřízená řediteli školy a zodpovídá za styl práce a vedení MŠ
- za bezpečnost a pořádek odpovídají všichni zaměstnanci
- stravování – dovoz jídla zabezpečuje školník, zodpovídá vedoucí školní jídelny v MŠ Čtyřlístek Švendova ul.

Evaluační činnost je prováděna

- učitelkami
- zástupkyní ředitele
- ředitelem školy
- provozními zaměstnanci
- rodiči

Předmět hodnocení	Cíl	Prostředek	Četnost
Naplňování spec. cílů RVP PV	Plnění cílů, pestrost vzdělávání	Tabulka cílů, následné zhodnocení	1x za 3 měsíce
Dílčí bloky	Přínos vzděl. nabídky, plánování	Evaluace dětí při činnostech, rozhovory (děti, rodiče), pozorování, analýza	1x měsíčně
Zadané úkoly - plnění	Kontrola a hodnocení	Ped. rady, provozní porady	1x za 1-2 měsíce
Jednotlivci ve třídě	Hodnocení pokroků dětí, plán individ. přístupu	Pozorování, rozhovor, práce dětí, analýza eduk. produktů, pohovor s rodiči	průběžně
Třída	Charakteristika třídy, nastavení pravidel, vzděl. nabídky, podchycení problémů mezi dětmi	Charakteristika třídy	2x ročně
PLPP	Účelnost PLPP, rozvoj dítěte	Pozorování, analýza	3x ročně
IVP	Účelnost, rozvoj dítěte	Pozorování, analýza	2 – 3x ročně
Pracovní podmínky	Analýza, rozvoj	dotazník	1x za 2 roky
Sebehodnocení	SWOT analýza	dotazník	1x ročně

Podmínky a klima MŠ	Analyza, reakce na nedostatky	rozhovor	1x za 3 roky
Učitelky	Soulad RVP a ŠVP, kvalita vzdělávání	Hospitace, vstupy, pohovory	1x ročně
Autoevaluace učitelek	Zkvalitnění vzdělávání, profesní růst	Rozhovor, dotazník	1x ročně
Klima MŠ	SWOT analýza	rozhovor	1x 2-3 roky
Provozní zaměstnanci	Bezpečnost při práci, provozní podmínky	Rozhovor, pozorování, provoz. porady	1x za 3 měsíce
Třídy	Podmínky pro vzdělávání – kontrola, spokojenost	Hospitace, kontrolní vstupy, rozhovory	průběžně
Děti	Pokroky dětí, vztahy, potřeby dětí	Rozhovory, vstupy, hospitace, dg. dětí	průběžně
Asistent pedagoga	Kontrola práce AP, soulad ŠVP a TVP	Hospitace, rozbor, hodnotící pohovor	2x ročně
Kurikulum školy	Shoda ŠVP a RVP	Pedagogické rady, hospitace, hospitační vstupy, analýza	průběžně
Autoevaluace zástup. řed.	Sebehodnocení, plán profesního rozvoje	Písemné sebehodnocení	1x ročně

Evaluační činnost prováděná provozními pracovníky

Předmět hodnocení	Cíl	Prostředek	Četnost
Podmínky a klima MŠ	Vyhodnocení, zjištění nedostatků	pohovor	1x ročně
Sebehodnocení práce	Silné a slabé stránky	pohovor	1x za 2 roky

Evaluační činnost prováděná zákonnými zástupci

Předmět hodnocení	Cíl	Prostředek	Četnost
Klima MŠ	Zmapování klima MŠ	rozhovory	1x za 3 roky
Spokojenost	Analýza silných a slabých stránek, vnímání MŠ veřejností a rodičů	Rozhovory, anonymní dotazník	1x za 2 roky